

Nieuwe rektor in het land

pp. 4-5



Vierentwintig uur en geen beetje naakt

p. 10



Roovers voeren oorlog

p. 13

MATERIËLE DREMPELS IN HET ONDERWIJS AFBOUWEN

Gratis basisonderwijs kost acht miljard

Fet Hoger Instituut voor de Arbeid (Hiva) van de KU Leuven en de Vakgroep Onderwijskunde van de Rijksuniversiteit Gent (RUG) verrichtten in de voorbije jaren samen diverse onderzoeken omtrent studiekosten en studietoelagen. Op de perskonferentie van 24 oktober stelden zij onder andere een studie voor over het basisonderwijs, op dit moment een topic op verschillende domeinen.

Het basisonderwijs bestaat uit het kleuteronderwijs en het lager onderwijs. Dit onderscheid is belangrijk, omdat het lager onderwijs onder de leerplicht valt, terwijl dit voor het kleuteronderwijs niet het geval is. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens stelt dat het lager onderwijs verplicht én kosteloos moet zijn. Vanuit dit standpunt bekeken zouden de studiekosten in het lager onderwijs gelijk aan nul moeten zijn. Het 'Schoolpact' van 1959 stelt dan ook dat in het lager onderwijs, maar ook in het kleuteronderwijs, leerboeken en schoolbehoeften kosteloos moeten worden verstrekt. De grondwetsherziening van 15 juli 1988 heeft het daarentegen enkel over kosteloze toegang tot het onderwijs tot het einde van de leerplicht. Het begrip 'toegang tot het onderwijs' is natuurlijk vrij vaag, maar de gangbare interpretatie is dat een kosteloze toegang inschrijvingsgelden uitsluit. Ondertussen is de Schoolpactwet nog steeds van toepassing. Deze is niet strijdig met de grondwet omdat de grondwettelijke bepaling eerder als een minimale norm aanzien moet worden.

PASSER

Het onderzoek van het Hiva maakt een schatting van de studiekosten in het gewoon kleuteronderwijs en het gewoon lager onderwijs. Studiekosten zijn kosten die ouders hebben omdat hun kind naar school gaat: niet-duurzame schoolartikelen (tijdschriften, schrijfgerei, boeken), duurzame artikelen (boekentas, passer), sport- of werkkleedij, vervoer van en naar school, schooluitstapjes en eenmalige kosten zoals schoolfeesten. De kosten voor kleding en maaltijden op school zijn niet opgenomen. Voor het schooljaar 1998-1999 bedragen de studiekosten in het basisonderwijs gemiddeld 12 011 frank en in het lager onderwijs 14 158 frank. Het bedrag varieert nogal van leerjaar tot leerjaar. Vooral de overgang van de kleuterklassen naar het lager onderwijs (van 8 796 frank naar 13 526 frank) en het zesde leerjaar (18 963 frank) zijn problematisch. In het zesde leerjaar wordt de hoogte van de studiekosten vooral opgedreven door activiteiten als bosklassen en sneeuwklassen.

In vergelijking met de geschatte studie-

kosten voor het schooljaar 1988-1989 liggen de studiekosten voor het schooljaar 1998-1999 in reële termen 68 procent hoger. Deze toename is deels te verklaren doordat de bevraging deze keer veel uitgebreider en gedetailleerder was. Dit neemt echter niet weg dat er toch sprake is van een 'echte toe-

name'. Vooral uitstapjes en vervoerskosten zijn sterk stijgende posten, net als de uitgaven voor eenmalige buitenschoolse kosten.

In de Beleidsnota 2000-2004 van Vlaams minister van Onderwijs Vanderpoorten (VLD) wordt gesteld dat "op dit ogenblik wetenschappelijk onderzoek loopt naar hetgeen

scholen aan de ouders doorfactureren. Dit onderzoek zal inzicht verschaffen in de omvang en de samenstelling van de kosten. Op basis daarvan zal een raming opgemaakt worden van de financiële middelen die nodig zijn om de volledige kosteloosheid van het basisonderwijs te realiseren." Let wel, de geschatte studiekosten bedragen meer dan hetgeen de scholen doorfactureren omdat er ook uitgaven zijn die niet rechtstreeks door de school worden aangerekend. Om dit project van volledige kosteloosheid te realiseren zou voor het kleuteronderwijs 1,9 miljard frank nodig zijn. Voor het lager onderwijs is het prijskaartje 5,7 miljard frank. Totaal bedrag: 7,6 miljard frank. Als men er ook nog de studiekosten voor kinderen in het buitengewoon onderwijs aan toevoegt — in de veronderstelling dat het om identieke studiekosten zou gaan — moet men op nog eens 494 miljoen frank rekenen.

BELASTING

In het onderzoek wordt de vraag gesteld — los van het feit of dit een haalbaar voorstel is — of een volledige kosteloosheid van het basisonderwijs nodig is. De grote meerderheid van de ouders vindt de uitgaven namelijk redelijk en rechtvaardig. Daarenboven blijkt uit de studie dat de hoogte van de studiekosten nauwelijks verschilt van de hoogte van het gezinsinkomen. Dit komt onder andere doordat er een aantal uitgaven zijn waar men niet buiten kan en ook niet wil, ondanks het feit dat men slechts beperkte middelen heeft. Een studiebudget van ongeveer 12 000 frank is een haalbare uitgave voor het modale gezin. Voor gezinnen met een laag inkomen betekent ditzelfde bedrag echter een zeer zware belasting, zeker wanneer er meerdere schoolgaande kinderen zijn. Vanuit het Hiva-onderzoek komt dan ook de aanbeveling om ook in het basisonderwijs studietoelagen te voorzien voor de laagste inkomensgroepen. Echter, bij de bestaande systemen van studietoelagen moet de aanvraag komen van de potentiële rechthebbende. Dit vormt nog steeds een drempel die juist bij de meest hulpbehoevende gezinnen het grootst is. Daarom is er eveneens een alternatief voorstel geformuleerd: bij de aanvang van het schooljaar een verhoogde kinderbijslag geven aan de gezinnen die in aanmerking komen.

Marie-Anne Dedeurwaerdere

Lees ook op pagina 3: colloquium in het Vlaams Parlement over studiekosten en -toelagen.



Vijfduizend studenten op de betoging, amper vijftig op de info-sessie van afgelopen donderdag. Waarom? Omdat iedereen alles al weet zeker. Semeks op pagina 3. Als u op het moment dat u dit leest op een lekker steakje zit te knabbelen, kan u de middenpagina's misschien best nog even overslaan. Voor wie nog niet geluncht heeft of een sterke maag heeft: dossier voedselveiligheid op pagina's 7, 8 en 9.

(foto Jeroen Op de Beeck)



Waarom de studenten geen gelijk hebben en toch gelijk hebben

Sinds ik geen dekaan meer ben, kan ik het onderwijsgebeuren aan onze universiteit weer van onderuit bekijken. De betoging van de studenten heb ik gemist, maar ik kan tot op zekere hoogte begrijpen waarom ze kwaad zijn. De reorganisatie van de eksamens gaat immers in de eerste plaats de studenten aan en zij protesteren dan ook tegen elke hervorming waarbij zij zelf niet betrokken worden. Een onderwijsvernieuwing tegen de zin en zonder medewerking van de studenten is didaktische onzin.

De studentenvertegenwoordigers beweren niet principieel tegen het invoeren van een semestersysteem gekant te zijn, maar ze protesteren omdat het systeem nu halsoverkop ingevoerd wordt, zonder hun medewerking en consultatie en zonder degelijke voorbereiding. Ik begrijp de studenten echter maar half. Jarenlang hebben hun afgevaardigden op de Akademische Raad het bestaande eksamensysteem conservatief verdedigd tegen alle mogelijke voorstellen tot verbetering. Vooral het semestersysteem was een onbespreekbaar taboe. Elke kleine verandering aan het examenreglement stootte op weerstand; pogingen om het reglement te vereenvoudigen leidden na discussie tot nog meer artikelen en dus nog meer overtredingen. Daardoor is veel kostbare tijd verloren gegaan die men had kunnen gebruiken om weloverwogen een meer ingrijpende hervorming voor te bereiden. Men begrijpt dat de academische overheid nu zegt: we voeren het van bovenaf in, voor het welzijn van de studenten. Trouwens, zo wordt gezegd op de Hallen, het voetvolk van de studenten steunt ons in die plannen, tegen zijn vertegenwoordigers in. Uithouden, het zal wel koelen zonder blazen.

Bijna iedereen is er dus van overtuigd dat er zo iets als semeks moet komen. Of semeks op zichzelf echter waarborgen bieden voor een echte kwaliteitsverbetering in het onderwijs, dat is een andere vraag. Zoals het er nu naar uit ziet, gaat het in de komende maanden vooral om een technisch-praktische kwestie: een andere jaarindeling, programmahervormingen om vakken semestriël te maken en evenwichtig te verdelen over de twee semesters enzovoorts. Overal zullen nu commissies in verspreide slagorde aan het werk gaan om in de diverse opleidingen praktische voorstellen uit te werken. Ik voorspel nog vele vergaderingen en een enorme administratieve miserie want we zitten weer met een tipisch Leuvense mossel-noch-vis situatie. Het is immers geen echt semestersysteem, maar wel het invoeren van semestereksamens over minimum een derde van de afgelegde vakken. Als het een echt semestersysteem zou zijn, dan zou over alle vakken van het eerste semester in alle faculteiten examens moeten worden afgelegd. Het Leuvense semekssysteem zou beter

zijn, omdat het de voordelen van het semestersysteem heeft zonder de nadelen. Zo hoopt men. Ik vrees dat dit halfslachtige voorstel in de praktijk vooral veel nadelen zal verzamelen. Wanneer er alleen maar een één-derde-verplichting geldt, zijn alle scenario's van administratieve miserie mogelijk. Opleiding A beslist in de eerste kandidatuur over vakken a, b, c, d eksamens te organiseren, vak a en b worden echter overgenomen uit opleiding B die toevallig liever over vakken c, d, e en f eksamens organiseert, dus we moeten alweer overleggen met twee of drie of vier opleidingscommissies.

Professor J. geeft drie grote cursussen in het eerste semester in drie verschillende opleidingen: al die opleidingen willen hiervoor een semeks: wee, hoe krijg ik die vijf-honderd en meer eksamens geëksamineerd in de twee voorziene weken? Of is de konklusie dat we definitief van alle mondelinge eksamens moeten afstappen? Dan moet men dit ook durven zeggen. Voor alle praktische problemen zullen echter wel ergens oplossingen gevonden worden: de meeste 'programmadirektors' zullen verstandig genoeg zijn om de vakken en eksamens wat te herschikken.

Mijn bezwaren zijn fundamenteeler van aard. In alle documenten die ik gelezen heb, wordt de illusie gewekt dat de semestrialisatie een belangrijke stap is in een grondige vernieuwing van het universitair onderwijs. Ik wil dit graag geloven. Op zichzelf genomen is de invoering van de semeks immers grotendeels kwalitatief neutraal. Het zal voor een aantal groepen in een aantal jaren tot betere eksamens leiden en minder stress, voor andere weer het omgekeerde effect hebben. Alle rapporten van de Onderwijsraad hebben zowel gewezen op positieve als negatieve effecten. Dat geldt trouwens voor alle onderwijshervormingen: men kan niet de goede effecten van alle systemen tegelijk combineren zonder de negatieve — ook al blijven onderwijshervormers daar altijd in geloven.

De nota van de onderwijskoördinator wijst erop dat de invoering van semeks gepaard moet gaan met andere maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, vooral dan de roemruchte 'begeleide zelfstudie'. Dat er nu maar dertien weken les moet gegeven worden, betekent niet dat de didaktische inspanningen van de docenten zouden mogen verminderen. Integendeel, dit zou een stimulans moeten zijn om kwalitatief beter onderwijs te geven. Hoe dit gerealiseerd moet worden, blijft echter in alle documenten even vaag. Het herleiden van de lessen tot dertien weken is een veel ingrijpender maatregel dan men het voorstelt. Het veronderstelt dat een docent zijn lessen ook zo reorganiseert dat hij met minder hoorcolleges toch een voldoende didak-

tisch overzicht van een bepaalde stof kan geven. Dat betekent dat de studenten zelf sommige onderdelen onder begeleiding zullen moeten instuderen, met extra opdrachten. Er moeten ook tussentoetsen komen met feedback. Dit kan allemaal niet in de voorziene lestijd, maar zal eraan moeten gebeuren. Het zal al een hele krachttroep zijn om echt dertien weken te kunnen lesgeven (met al die verspreide feestdagen, bezoek van visitatiecommissies, gastcolleges en dergelijke. Wee degene die daarnaast nog griep durft krijgen!) Waar zal ik dan de tijd vinden om al die extra didaktische activiteiten te organiseren — en wanneer zullen de studenten al die extra opdrachten vervullen? Wie zal nog zo gek zijn te willen lesgeven aan grote groepen in de kandidatuur als de werklust minstens verdrievoudigt? Ik voorspel in de volgende jaren een vlucht van vele docenten uit de kandidatuur naar de licentie waar men wat kreatiever kan zijn met kleine groepen, terwijl we deze mensen in de kandidatuur nodig hebben. Om een echt nieuwe didaktiek in te voeren in de grote groepen in de kandidatuur zou elke lesgever moeten worden bijgestaan door twee à drie onderwijsassistenten. Dit zou echter een zeer grote personeelsinvestering impliceren waarover alle onderwijsnota's zwijgen.

De universiteit voorziet voor het komende jaar 20 miljoen, waarbij de faculteiten zelf 20 miljoen uit eigen werkingsmiddelen kunnen leggen. Met dit extra geld kan men investeren in de onderwijsvernieuwing, maar kan men geen nieuwe mensen aanstellen om die vernieuwing in de praktijk te brengen. Die extra financiële middelen moeten bovendien jaarlijks verworven worden. Er zijn ook de OOI-projecten waarvoor een zestig miljoen voorzien is, maar om er zo een te behalen moet een docent soms evenveel tijd en energie steken in het uitschrijven van een project als dat hij voordeel kan halen uit de aan te trekken nieuwe kracht voor een of twee jaar. En die nieuwe medewerker kan trouwens zelf niet rechtstreeks in het onderwijs ingezet worden. Zo wordt niets fundamenteel opgelost.

Hoe kan men dan de didaktische capaciteit vergroten? Daarvoor is toch geen geld, zegt men. Men zou er aan kunnen denken degenen die nu in de eerste kandidatuur in het monitaaraat werkzaam zijn in te schakelen in de nieuwe didaktische taken samen met de docent. Het niet meer organiseren van de traditionele repetities en proefeksamens maakt trouwens ook extra tijd vrij. Die inschakeling kan echter slechts een gedeeltelijke oplossing zijn. De groep monitoren is klein. Er zullen trouwens altijd een of meerdere studiementoren moeten blijven per studierichting voor de algemene studiebegeleiding en de persoonlijke contacten.

In de eerste kandidatuur zijn zij vaak de vertrouwenspersonen van studenten in psychische of sociale moeilijkheden.

Verder wil ik opmerken dat er nu grote ongelijkheden bestaan in de onderwijslast van docenten. Uit het aantal uren van de formele opdrachten is dit moeilijk op te maken, maar wie lijsten ziet van eksamens en oefeningen per lesgever, weet dat de verschillen soms heel groot zijn. Een wat betere verdeling van didaktische taken en een billijker spreiding van opdrachten over kandidatuur en licentie zou wat meer ruimte bieden voor extra didaktische inzet.

De universiteit kan zich de luxe permitteren door de hervorming van het FWO elk jaar een negental onderzoeksprofessoren te benoemen die geen enkel onderwijs geven behalve een of ander gespecialiseerd seminarie. Is dit echt verantwoord? Laten we dus proberen de onderwijslast wat eerlijker te verdelen. Men vergeet soms dat de kwaliteit van het onderwijs aan deze universiteit wordt gedragen door een relatief kleine groep van het ZAP die aan zeer grote groepen studenten lesgeeft. Velen onder hen blijven zeer lang in de lagere graden van het academisch personeel zitten. Dit zijn de echte werkpaarden van het onderwijs. Al die mensen nu nog overijld een hervorming op de nek duwen waarvoor ze de middelen niet krijgen, werkt zeer demotiverend. Wil men dus een grote onderwijshervorming doorvoeren, dan moeten er meer financiële middelen komen. Met de beloofde twintig miljoen kan men weinig aanvangen. Er is niet meer geld, zegt men. Ik betwijfel dat als ik de grote reserves zie in het budget en bepaalde prioriteiten in investeringen. Is het bijvoorbeeld niet mogelijk een didaktische 'overhead' in te voeren op de grote financiële opbrengsten van 'Research and Development' en van de universitaire spin-offs?

Nog eens, het gaat mij niet om voor of tegen semeks te pleiten, al zullen velen in Permanente Onderwijscommissies en administratie terecht sakkeren over het extra werk en vergaderen. De trein zal nu wel niet meer te stoppen zijn: laten we nu zorgen dat hij niet ontspoord (en ik hoop dat de studenten om die reden er toch zullen aan meewerken). Maar wat velen al zovele jaren echt zouden willen, is een onderwijsplan waarvan men kan zeggen dat het een significante verbetering is, een vernieuwing die duidelijk is en keuzes durft te maken en waarvoor middelen gegeven worden. Als die middelen er niet zijn, laten we dan liever binnen het huidige systeem werken en het 'piece-meal' verbeteren. Want zo slecht funktioneert het onderwijssysteem in Leuven nu ook niet.

Professor Carlos Steel, Hoger Instituut voor Wijsbegeerte



Kunst op Kot

Kunst op Kot (KoK) is een initiatief van Kunst in Huis en Kultuurraad en biedt studenten de mogelijkheid actuele kunst te huren. Ben je die stereotiepe posters beu, dan kan je nu via Kunst in Huis kunstuitleen voor iets anders kiezen. Voor tweehonderd frank per maand en duizend frank waarborg hangt je favoriete kunstwerk op je kot. All risk verzekerd.

Omruilen kan zo vaak je maar wil. De wisselende uitleenkollektie omvat uitsluitend aktueel werk en is vrijblijvend te bekijken in het filiaal Provinciaal Centrum Van Humbeek-Piron, Mechelsevest 108, 3000 Leuven (elke woensdag en vrijdag van 13 tot 20 uur en zaterdag van 9 tot 14 uur). Je kan ook altijd bellen naar Adel: 016/22.45.60.

(lg)

Jong muziekgeweld gezocht

Op 31 januari 2001 organiseert Kultuurraad (Kura) voor de eerste keer het Muziekfestival in de Stuczaal. Hiervoor is Kura op zoek naar jong muziektalent. Altijd al eens zin gehad om op een Stuc-podium te staan en met een professionele omkadering te werken? Grijp je kans en stuur je demo op naar Kultuurraad, E. Van Evenstraat 2d, 3000 Leuven. Indien je geen demo hebt, kan je de mensen van Kura uitnodigen op een optreden of repetitie.



(lg)

Voor meer informatie kan je bellen naar 016/23 67 76 en vragen naar Leen, Anne of Stijn. Mailen kan naar kura@Stuc.kuleuven.ac.be.

Waarom zouden de studenten tegen zijn?

The beslissing van de Akademische Raad van de KU Leuven om semestereksamens in te voeren aan de KU Leuven deed de laatste weken veel stof opwaaien, zowel bij proffen, assistenten als studenten. Om nog bestaande onduidelikheden weg te nemen organiseerde de academische overheid afgelopen donderdag een informatie-avond. Alle 25 000 studenten werden persoonlijk per e-mail uitgenodigd. Slechts een vijftigtal daagden op.

De informatie- en debatavond werd geleid door een achtkoppig panel. Panelleden voor de academische overheid waren rektor Oosterlinck, professor Frans Lammertyn (koördinator Onderwijsbeleid), professor Dirk Van Gerven (koördinator Studentenbeleid) en professor Eddy Van Avermaet (voorzitter Onderwijsraad). Langs studentenzijde waren de vertegenwoordigers Chloé Heerman en Stijn Festraets van Akademische Raad en Bernard Boone en Tine Cattoor van Onderwijsraad aanwezig. De avond viel uiteen in twee grote delen: enerzijds een gesprek over de organisatie en implicaties van het semekssysteem, anderzijds een discussie over de manier waarop het systeem is ingevoerd.

Professor Van Avermaet begon de avond met enkele verduidelijkingen omtrent het semestereksamensysteem. Twee volwaardige semesters van dertien weken zullen het huidige jaarsysteem vervangen. In elk semester wordt de helft van de vakken gedoceerd en op het einde van het semester zijn er examens van alle gegeven vakken. Bedoeling is hier om de gegeven stof en het examen dichterbij elkaar te laten aansluiten. Meteen merkte iemand uit het publiek op dat als je in het semekssysteem tweede zit hebt, het acht maanden geleden is dat je dat vak gevolgd hebt. Waarop de rektor repliceerde dat docenten er toch vooral waren voor de mensen die in eerste zit slagen. Daarnaast haalde hij de soepeler overgangsregelingen aan die sinds vorig jaar van kracht zijn.

MAART

Even werd er nog gepraat over de snelle invoering van het systeem. Tine Cattoor merkte op dat ondanks het feit dat binnen Onderwijsraad het advies om de het semestersysteem pas in 2002-2003 in te voeren *unaniem* was goedgekeurd, dit advies toch genegeerd is. Oosterlinck antwoordde dat hij vreest dat tegenwerking dan meer kans op slagen heeft. De gelijktijdige invoering in alle jaren verantwoordde hij door te stellen dat je anders met twee jaarrindelingen zit, wat onoverkomelijke problemen zou genereren.

Na het informatieve gedeelte kon de discussie over de manier waarop het semekssysteem is ingevoerd beginnen. De studenten in het panel stelden dat er inderdaad veel overleg geweest is op verschillende nivo's. Dit waren echter slechts vrijblijvende discussies, waarvan de meesten niet over de concrete invoering van semeks in alle jaren gingen. Het gevolg is volgens de studenten dan ook dat velen het gevoel hebben niet betrokken geweest te zijn bij de besluitvorming. Ook de beslissing om het advies van de Onderwijsraad niet te volgen en er al volgend jaar mee te beginnen, werd door de studenten gehekel. Om op de infodagen voor nieuwe studenten een duidelijk beeld te kunnen schetsen van de opleidingen, zouden alle programmahervormingen reeds in maart moeten klaar zijn. De studenten zijn van mening dat deze timing onmogelijk is.

Rektor Oosterlinck licht als antwoord de structuur van de KU Leuven toe. Over het feit dat de studenten op de Akademische Raad maar vier stemmen op negenentwintig hebben werd vlot overgegaan. De definitie van inspraak die de rektor in de

Van Dale had gevonden, kon de zaal bovendien niet echt bekoren. Inspraak betekent volgens de rektor dat je mag meepraten, maar niet noodzakelijk mee mag beslissen. Stijn Festraets wees op een ander probleem in de Akademische Raad: de onduidelijke positie van de dekanen. Langs de ene kant zijn ze de vertegenwoordigers van de fakulteiten, langs de andere kant maken ze mee het bestuur van de universiteit uit. Hij stelde voor om daar ernstig mee na te denken. Nu zitten fakulteiten immers met het gevoel ze niet gehoord zijn door hun dekaan.

BETOGING

Uit het publiek komt de vraag of de neuzen niet in dezelfde richting zijn gezet, gezien in het verleden vele fakulteitsraden tegen stemden. De rektor antwoordde dat de dekanen overtuigd zijn van het nut om het semestersysteem volgend jaar in te voeren. Denken dat er druk is uitgeoefend getuigt van minachting voor de onafhankelijkheid van de dekanen. Vanuit het publiek kwam de opmerking dat de betoging duide-

lijk heeft gemaakt dat de studenten meer inspraak willen en niet tevreden zijn met de modaliteiten van het huidige semekssysteem. De rektor is het hier niet mee eens: de meerderheid van de studenten is niet gaan betogen, dus waarom zouden de studenten tegen zijn.

Na de beslissingstructuur werd opnieuw de implementatiedatum van het semekssysteem ter discussie gesteld. De rektor bleef erbij dat semestereksamens er volgend jaar moeten komen, maar dat er konstant bijsturing nodig is. Hij gaf toe dat er allicht vijf jaar nodig is om het geheel optimaal te kunnen laten werken. Aanpassingsproblemen zijn er steeds als men naar een nieuw systeem overstapt, het voornaamste is dat het nieuwe systeem beter is. Uit onderzoek van de Onderwijsraad bleek dat in twee fakulteiten waar reeds twee jaar semestereksamens gegeven worden — Landbouw en Economie —, er noch positieve noch negatieve effecten zijn. Dit is voor de rektor het teken dat een semekssysteem beter is dan het huidige systeem. Zeker wanneer men bedenkt dat er begeleiding zal zijn die

wordt ingepast in het konsept begeleide zelfstudie. Als een onvolmaakte invoering geen negatieve gevolgen heeft, dan zal een volmaakte invoering zeker positieve gevolgen hebben, aldus de redenering van de rektor.

MAGER

Het debat eindigde met een oproep van de beleidsmensen. Professor Lammertyn riep op om de energie van de studentenbeweging te gebruiken om constructief mee te werken aan het welslagen van het semeksproject. Waarop de studenten nogmaals drie grote eisen naar voor brachten: één jaar uitstel, een heropening van de discussie en een herdenking van de positie van de dekanen op de Akademische Raad.

Wie donderdagavond vuurwerk wou zien, werd niet op zijn wenken bediend. De hele sessie hield zowat het midden tussen een debat en een informatie-avond. Gezien de magere opkomst was het informatie-aspekt allicht weinig zinvol.

Roeland Smets

NIEUWE BREUKLIJNEN VOOR DE SOCIALE VOORZIENINGEN IN HET HOGER ONDERWIJS

Een stap in de goede richting?

Tet de wet van 3 augustus 1960 begon de overheid veertig jaar geleden de sociale voorzieningen voor universiteitstudenten te subsidiëren. Met die idee in het achterhoofd vond vrijdag 27 oktober een colloquium over sociale voorzieningen met hun tekortkomingen en evoluties plaats. Wie een grondig debat verwachtte over de fundamentele van de sociale voorzieningen en de democratisering van het onderwijs, ging in elk geval met een onbevredigd gevoel huiswaarts.

De verschillende sprekers op dit colloquium waren Gilbert Vanleenhove (CVP), voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, professor Bouckaert (KU Leuven), Hans de Goeij, professor Raes (RUG), Rob Tilmans (voorzitter VVS) en minister Vanderpoorten (VLD). 'Life begins at forty', zo klonk de titel van de openingspeech van Vanleenhove. En daarmee was de toon gezet voor het ganse colloquium, want waarachtig, de sociale voorzieningen steken nog in de kinderschoenen. Een van de grote doelstellingen van de wet van 1960 was een stimulans aan de democratisering van het hoger onderwijs geven. De vraag is in hoeverre de sociale voorzieningen dit ideaal nog ondersteunen. Een vraagstelling die trouwens door de meeste sprekers heel zorgvuldig ontweken werd. De aandacht werd eerder afgeleid naar de *efficiëntie* van de sociale voorzieningen.

Bos

De laatste veertig jaar is effectief het een en ander bewerkstelligd voor de studerende jonge mens: een grotere participatie aan het hoger onderwijs is daarvan het bewijs. Waarbij echter niet vergeten mag worden dat dit evengoed te wijten is aan de toenemende stijging van de levensstandaard en de grotere deelname van vrouwelijke studenten. Deze grotere participatie mag dan ook geen reden zijn om op de lauweren te blijven rusten. Het blijft wandelen op een kronkelige weg in een vrij ondoorzichtig bos.

De hogescholenproblematiek werd niet vergeten. De wet van 3 augustus 1960 die *abusievelijk* de hogescholen vergat te subsidiëren is duidelijk in het kollektief geheugen blijven steken. Deze fout is trouwens

tot op heden nog niet rechtgezet: aan de universiteiten variëren de toelagen — naar gelang de grootte van de instellingen — tussen 8500 en 14 500 frank terwijl hogescholen het met een toelage van 5000 frank per student moeten rooien. Ondertussen is er geen enkele reden om aan te nemen dat hogeschoolstudenten minder behoefte zouden hebben aan sociale voorzieningen dan universiteitstudenten. Kortom: dit blijft een vorm van discriminatie die niet te verantwoorden valt. Met de woorden van Rob Tilmans, voorzitter VVS: "Het feit dat de overheid deze dag bestempelt als veertig jaar sociale voorzieningen is eigenlijk een kaakslag in het gelaat van hogescholen en universiteiten."

KLOOF

Daarnaast werd nogal wat aandacht besteed aan het basisonderwijs. Een foutieve aanpak daar heeft namelijk verregaande konsekwenties voor de verdere doorstroming naar secundair en hoger onderwijs. En daar was het de meeste sprekers om te doen. Onder het motto "laten we beginnen bij het begin" werd gesteld dat hij die reeds in het basisonderwijs uit de boot valt, zijn kansen op degelijk hoger onderwijs verken heeft. Want, zo stelde Vanderpoorten, "men mag niet uit het oog verliezen dat de ongelijke participatie aan het hoger onderwijs sterk bepaald wordt door de socio-economische achtergrond van de studenten. De verdere democratisering van het hoger onderwijs kan dan ook enkel slagen als alle leerlingen met gelijke kansen in het onderwijs starten en als de kansenongelijkheid doorheen de schoolloopbaan verdwijnt." Vandaar dat moet gefokust worden op het leerplichtonderwijs en de integratie nieuwe technologieën. Want daar ligt volgens Vanderpoorten de nieuwe kloof.

Een andere graadmeter van de democratisering ligt in de sektor van de studietoelagen. Hierbij werd verschillende malen verwezen naar een voorstel van dekreet met een nieuwe regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Er wordt onder andere gepleit voor een jokerbeurs en het verruimen van de toepassing van het vermoedelijk inkomen (zie Veto 4, jg 27). Het addertje onder het gras verschuilt zich echter hier, maar wel bij de idee om "organisatorisch een en ander te veranderen", iets wat Vanderpoorten voorzichtig in haar toespraak formuleerde. Dit voorstel kan gelezen wor-

den als een vraag naar decentralisatie van de afdeling Studietoelagen in het departement Onderwijs. Voordeel zou zijn dat efficiënter samengewerkt kan worden en dat de betreffende diensten van de universiteiten sowieso beter in staat zouden zijn om individuele gevallen te beoordelen. Echter, dit zou voor de overheid eveneens een manier kunnen worden om verantwoordelijkheid af te schuiven en niet zozeer af te staan.

Als een van de enige sprekers nam Vanderpoorten het woord democratisering in de mond. Of dit een maatstaf is voor een streven naar verdere democratisering van het onderwijs valt nog te bezien. Toegegeven, het regeerakkoord stelt dat het budget voor de sociale toelagen verhoogd moet worden tegen het einde van deze legislatuur en dat er fundamentele veranderingen aan het beursstelsel en aan de sociale voorzieningen in het algemeen moeten doorgevoerd worden. Bijkomende middelen zijn belangrijk, maar moeten vooral zo efficiënt mogelijk aangewend worden. Op dit ogenblik is het namelijk zo dat zeventig tot tachtig procent van de sociale toelagen naar kollektieve voorzieningen gaan. Dit zijn voorzieningen die algemeen toegankelijk zijn, zoals voeding (Alma), medisch-psychisch-sociale begeleiding en studenten-activiteiten. Alle studenten, ook zij die het financieel gezien niet strikt nodig hebben, kunnen gebruik maken van deze diensten. Voordeel hier is dat zij die net door de mazen van het vangnet der individuele voorzieningen - zoals beurzen - vallen, ook gebruik kunnen maken van die diensten. Dit alles ontkent Vanderpoorten zeker niet. Toch meent ze dat het beter is zich te concentreren op individuele sociale voorzieningen voor studenten die financieel zwakker staan.

AFBRAAK

Dit mag dan een nieuwe breuklijn zijn, of ze de democratisering ten goede komt is maar de vraag. Dat er gestreefd wordt naar een verdere afbraak van financiële drempels bij het basisonderwijs en het hoger onderwijs, kan alleen toegejuicht worden. Dat dit echter ten koste gaat van de sociale voorzieningen die openstaan voor elke student, valt te betreuren. Misschien is er een nieuw colloquium nodig dat teruggrijpt naar de fundamentele van de sociale voorzieningen, dat zich bezint over de oorspronkelijke doelstellingen.

Marie-Anne Dedeurwaerdere

“Zoveel verschillen jullie niet!”

Nieuwe meesters brengen nieuwe gewoontes met zich mee. Of toch niet? De nieuwe rektor van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) deelt ons zijn mening mee over academische vrijheid, semestereksamens en studenteninspraak.

Veto: *U bent de nieuwe rektor van de VUB. Wat is uw visie op onderwijs? Welke zaken wilt u veranderen en op welke punten volgt u de voorgaande rektor?*

Ben Van Camp: «Belangrijk voor een universiteit is dat ze de student een brede opleiding geeft. Een academische opleiding is bedoeld om jongeren een brede visie mee te geven die ervoor zorgt dat ze zich in de wereld kunnen plaatsen als iemand die nadenkt en dingen in vraag stelt. Daarnaast moeten jongeren ook een eigen discipline leren beheersen en de attitude aanleren om na hun opleiding levenslang te blijven studeren. Binnen de discipline waarvoor je kiest, moet je leren opzoeken en daar een gewoonte van maken. Nu is het normaal om de cursus van de prof als enige waarheid te aanzien. Hoe goed die cursus echter ook moge zijn, je moet evenzeer andere boeken durven gebruiken. Het is een uitdaging om de student zelfstandig werken en verantwoordelijkheidzin aan te leren.»

«Ik vind het ook een beetje spijtig dat de laatste jaren de opleidingen al zeer vroeg — eigenlijk vanaf de eerste kandidatuur — een finaliteit hebben en dat de brede, meer pluridisciplinaire basis daardoor onvoldoende aan bod kan komen. Zo zou je bij de humane wetenschappen verwachten dat er een soort opleidingsmodule is waarin de nieuwe ontwikkelingen van de wetenschappen gedoceerd worden, zodat de student uit de humane wetenschappen mee in actuele debatten kan stappen. En vice versa natuurlijk: filosofie en etiek zijn voor de *harde wetenschappen* even belangrijk. In feite is het een terugkeer naar het verleden. Ik ben in 1971 afgestudeerd als arts: het was toen heel normaal dat de twee eerste kandidaturen zeer polyvalent waren. Dat is daarna weggefallen doordat men meer en meer is gaan opsplitsen. Het zou nochtans niet slecht zijn als elke opleiding naast een eigen finaliteit ook een bredere basis heeft.»

VRIJZINNIG

Veto: *Uw openingstoespraak was gebaseerd op de idee dat etiek en wetenschap op vlak van onderzoek moeten samengaan en dat dit ook in het onderwijs tot uiting moet komen. Is het de taak van een universiteit om etiek in alle aspecten van haar beleid te laten doorspelen?*

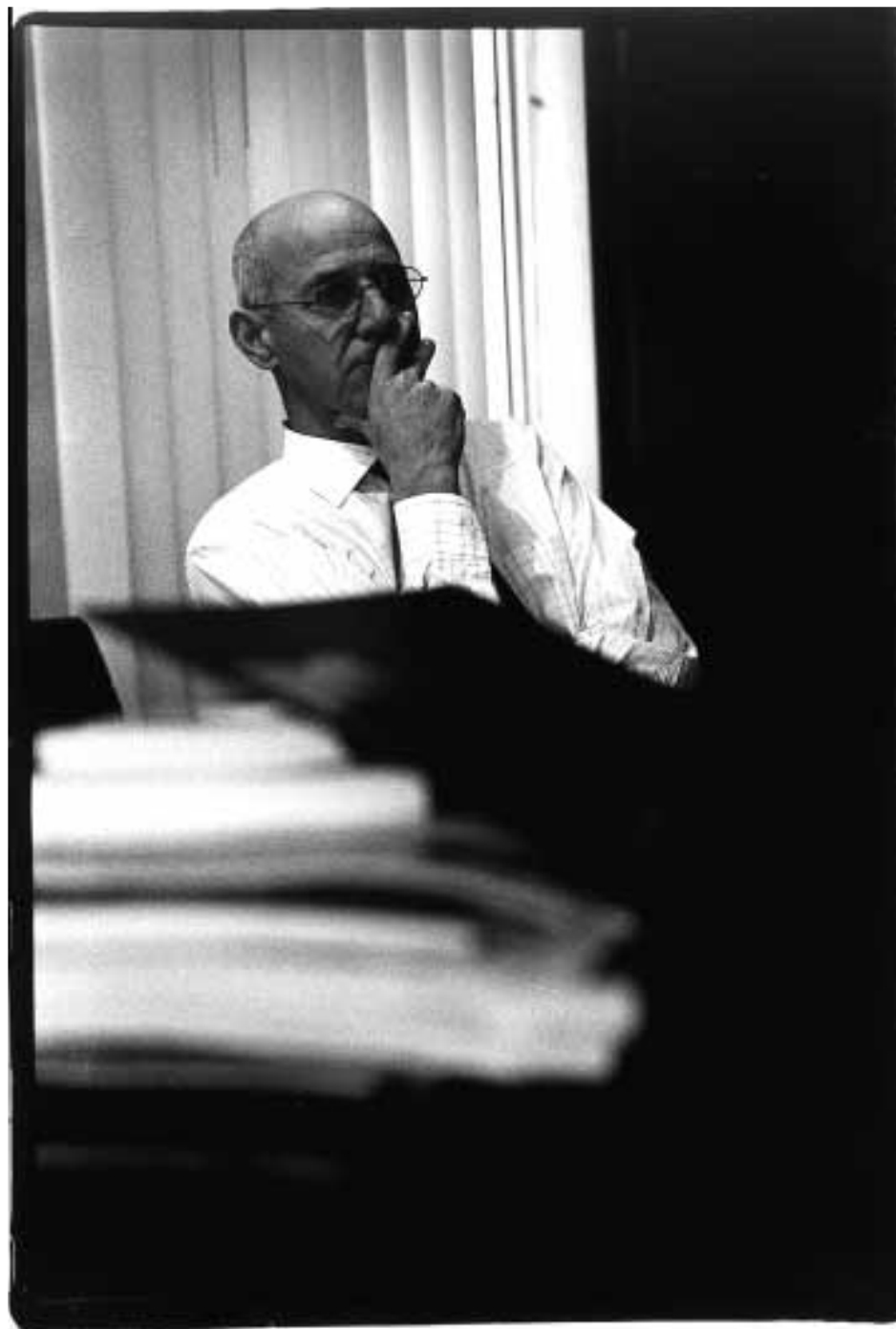
Van Camp: «Dat is een belangrijke vraag, ook voor de KU Leuven. De vraag is eigenlijk: heeft een universiteit gebaseerd op filosofisch gedachtegoed zin? Laat ons duidelijk zijn: in een staatsuniversiteit of een provinciale universiteit zoals de Universiteit Antwerpen zit het Vlaams Blok in de Raad van Bestuur. Ook in Gent is er één vertegenwoordiger. Is een *filosofische universiteit* daar nu beter tegen gewapend? En is ze wel nodig? Wel, mijns inziens is een universiteit met een vrijzinnig en open gedachtegoed nodig. Kijk, in feite komt het er op neer dat het onze taak is om de student, maar ook de mensen die hier werken te overtuigen dat je eigenlijk jezelf in vraag moet stellen en zelf een antwoord moet trachten te geven, goed wetende dat er geen absolute waarheid is. Daarvoor moet je leren luisteren naar elkaar, zonder per definitie te aanvaarden dat de absolute waarheid ergens ligt. Dat wil zeggen dat in zo'n visie geen totalitaire denkwijzes passen.»

«Zouden wij gewapend zijn tegen een prof die op een Vlaams Blok-lijst staat? Ik denk het niet. Het personeel van de VUB tekent weliswaar een papier dat zegt wat de definitie van vrij onderzoek is, wat er inhoudelijk op neer komt dat je je niet mag binden

aan enige autoriteit of vooropgestelde waarheid. Is dat dan voldoende om te kunnen vermijden dat iemand op een Vlaams Blok-lijst gaat staan? Ik denk het niet. Je hoopt dat door de opvoeding die men koppelt aan het pedagogisch project zulke personen hier niet aanwezig kunnen zijn. Ik betwijfel echter of dit systeem sluitend is. Niets menselijks is ons vreemd. Op z'n minst zouden we dezelfde sancties nemen als aan de KU Leuven. Het is natuurlijk waar dat

professor Lamine tegen de belangen van de KU Leuven heeft geageerd. Ik pleit er daarom voor dat ook aan onze universiteit personen die benoemd worden een bijkomende brief moeten ondertekenen waarin ze verklaren niets te zullen ondernemen dat indruist tegen het filosofisch gedachtegoed van de VUB. Dan heb je waarschijnlijk meer steun om acties te ondernemen. Maar er zouden ongetwijfeld zeer zware acties ondernomen worden.»

Veto: *Belangrijk in dergelijke kwesties is de academische vrijheid. Kunt u een eigen definitie formuleren?*



(foto Ellen Claes)

Van Camp: «Het is essentieel dat je ervan uitgaat dat onderzoek en onderwijs, niet gebaseerd op totale vrijheid, fundamenteel verkeerd zitten. Die vrijheid moet voortkomen uit de fundamentele van vrij onderzoek, waar je op een vrije manier de dingen

kunt doen die je absoluut noodzakelijk acht om daaruit onderwijs te destilleren. Niemand mag verplicht worden iets wel of niet te zeggen. In principe stelt academische vrijheid dat een benoemde prof niet verplicht kan

worden om zijn onderzoek en onderwijs te denken vanuit een opgelegde zienswijze, al moet hij natuurlijk wel rekening houden met de onderwijsopdracht die hij heeft.»

Veto: *U bent voorstander van de vrije toegang tot het onderwijs. Hoe staat u tegenover numerus clausus?*

Van Camp: «De Raad van Bestuur van de VUB heeft een aantal jaren geleden vastgelegd dat de democratisering van het onderwijs moet voortgezet worden. Daar tegenover staat de vaststelling dat de slaagsijfers in de eerste kandidatuur niet hoog zijn. Dan stelt zich de vraag of je de mensen wel de kans moet geven om universitair onderwijs te proberen, zelfs als je later moet vaststellen dat ze het niet gehaald hebben. Hoe kan je dat vermijden, wat is het beste systeem?»

«In principe blijf ik tegen numerus clausus omdat het bijzonder moeilijk is om



werken en inzet tonen. Wel zou de begeleiding na het secundair beter kunnen zijn. In het secundair is het nog altijd reproductief leren, terwijl studeren aan de universiteit eerder conceptueel opgebouwd is. Daar moet je de leerlingen al in het secundair op voorbereiden.»

NATUURLIJK

«Ik ben zeker tegen een numerus clausus wat geneeskunde betreft. Wat fout is, is dat een federale wet bepaalt hoeveel mensen in een beroep mogen instappen. Dat is een louter economische redenering. Men denkt dat door het beperken van het instappen in een bepaald beroep de kwaliteit van dat beroep verbetert. Want een dokter bijvoorbeeld moet om een goede dokter te zijn over een goed waarnemingsvermogen beschikken. Dit is voor een deel juist, maar je kan het niet goed meten. En de maatstaven die men gebruikt heeft, hebben louter te maken met: “vandaag zijn er te veel, we moeten daar dringend iets aan doen”. Ondertussen is het profiel van de arts wel aan het veranderen: de vervrouwelijking, de wettelijkheid van het beroep — bij een specialistenopleiding mag je niet langer dan vijftig uur per week werken. Vooral het vervrouwelijken van het beroep speelt een rol omdat je per definitie meer onthaasting krijgt onder andere in de vorm van groepspraktijken. Ik hoorde een prof enkele jaren geleden nog zeggen: “Dat is toch wel erg dat er vrouwen bijkomen want dat is valse concurrentie: die gaan dan minder hard werken, die gaan dat in groep doen en degenen die hard werken — en dat zijn de mannen natuurlijk — die worden daardoor buiten spel gezet.” Voor mij is de vervrouwelijking echter een goede zaak. Een ander punt is dat men vandaag van medici verwacht meer tijd vrij te maken voor bijvoorbeeld een debat als eutanase. Men pleit voor meer tijd om te luisteren en te begeleiden. Da's allemaal goed en wel, meer tijd, maar dan moet je meer artsen hebben en je bent ze nu juist aan het beperken.»

NOORWEGEN

Veto: *Vormt het tekort aan artsen in de nabije toekomst al een probleem?*

Van Camp: «Het is nu al geweten dat er een tekort zal zijn en zoals altijd zijn we achter op het buitenland. Nederland stelt voor om de beperking op te heffen. Duitsland heeft het al een tijdje geleden gedaan. Engeland vraagt dan weer binnen de vier jaar 9500 artsen extra. Noorwegen importeert Hongaarse dokters en geeft ze een snelkursus Noors. Waarom? Omdat er tekorten zijn. We moeten daar dringend over spreken. Een dergelijk debat staat los van het feit dat we een kleine fakulteit geneeskunde hebben met in verhouding weinig studenten. Het is een algemene trend. De rest is een discussie van optimalisering. Wat niet wil zeggen dat er niet een vorm van beheersing kan zijn. Ik zag in *De Huisarts* twee dagen geleden dat rektor Oosterlinck mijn voorstel van zes jaar geleden nu wel bespreekbaar vindt — wat ik tof vind. In Leuven en het Limburgs Universitair Centrum (LUC) vermindert het aantal studenten terwijl men eigenlijk plaats heeft voor meer studenten. Daarom richt men nu biomedische wetenschappen op, een richting die wij al enkele jaren aanbieden. Hoe kan dat zo plots? Het zijn eksakt dezelfde profs die dezelfde cursus geven. Want biomedische wetenschappen heeft bijna dezelf-

de basis als de kandidaturen van geneeskunde. Waarom dan niet voor iedereen een *bachelor degree* biomedische wetenschappen maken en daarna een soort toegangssysteem tot instap in een *graduate school* creëren, die dan een klinische opleiding geeft tot arts? Het geheel opdelen in twee luiken met een bachelor en een master of graduate school, maakt dat je dat perfect kan combineren.»

LIEF

Veto: *U gebruikt veel Engelse woorden. Is dat een bewust streven naar meer internationaliseren?*

Van Camp: «Nee, ik pleit wel voor meer meertaligheid — en dus niet alleen voor Engels. We hebben trouwens samenwerkingsakkoorden met de Universit  Libre de Bruxelles (ULB) die nog versterkt zullen worden, niet alleen infrastruktureel maar ook op het vlak van uitwisseling van professoren en het volgen van elkaars cursussen. Vooral in de rechtenfaculteit is er momenteel veel samenwerking. Ik wil daarmee nog verder gaan. Tot nu toe is het nog allemaal vrijwillig en op eigen initiatief. Ik pleit voor een vrijwillige keuze, waarbij men voor een Vlaamse, een tweetalige of een drietalige leergang kan kiezen, zodat de student die kiest voor een tweetalige leergang bijvoorbeeld naar een Franstalige cursus gaat en ook in het Frans examen aflegt. Pas dan leer je immers twee of drie talen beheersen. Kiest men echter voor een volledig Vlaamstalig parkoer, dan moet dit ook blijven kunnen natuurlijk. In dat geval kun je nog altijd een lief nemen dat anderstalig is!»

Veto: *Uw voorganger, rektor Els Witte, had een eerder extreem standpunt inzake samenwerking met de Katholieke Universiteit Brussel (KUB). In hoeverre gaat u daarin mee?*

Van Camp: «Wel, een perfect pluralisme zou zijn: een samenwerking tussen de KUB — of de KU Leuven — en de VUB, goed wetend wat je aan mekaar hebt en hoe verrijkend dat kan zijn. Met behoud van een eigen identiteit weliswaar. Ik ben er echt van overtuigd dat samenwerking

mogelijk is zonder dat er invloed moet bestaan van bepaalde machtsverhoudingen. Ook met de hogescholen zie ik samenwerkingsmogelijkheden. Het is waar dat universiteiten "regionaler" aan het worden zijn. Ik vind dat een afschuwelijke trend. Men spreekt konstant over mobiliteit van studenten, van een mobiele wereld en Europa en dan stel je het omgekeerde vast.

Studenten gaan dicht bij huis studeren of trekken naar een plaats waar alles aanwezig is — Gent met De Vooruit en met de feesten die daar zijn. Met assistenten is dat hetzelfde hoor. Het merendeel wil dicht bij huis zitten, trouwt snel, ze krijgen een huisje van de ouders. Ze gaan daar niet meer weg. Mobiliteit is heel belangrijk geworden en wordt nog belangrijker. Het omgekeerde gebeurt echter in Vlaanderen en ik denk dat de politiek in het algemeen daar een slechte rol in gespeeld heeft. Het regionaliseren van universiteiten is daar een voorbeeld van. Misschien kan je dat doorbreken door het optimalisatie-debat — en daar volg ik rektor Oosterlinck in. Ik pleit  ok voor kwalitatieve zwaartepunten, zeker in een tweede en derde cyclus. Het is in Vlaanderen gewoonweg onmogelijk om aan elke universiteit alle opleidingen op topnivo aan te bieden. We moeten wel juist definiëren wat dat topnivo is. Je kan nooit op alle gebieden het topnivo van Europa halen, dat lukt enkel binnen een paar goed gedefinieerde domeinen.»

STAM

Veto: *Is het op dit moment geen voordeel voor de universiteiten om aan de kwaliteit van de opleidingen te werken, met name door de bevrozing van de gelden?*

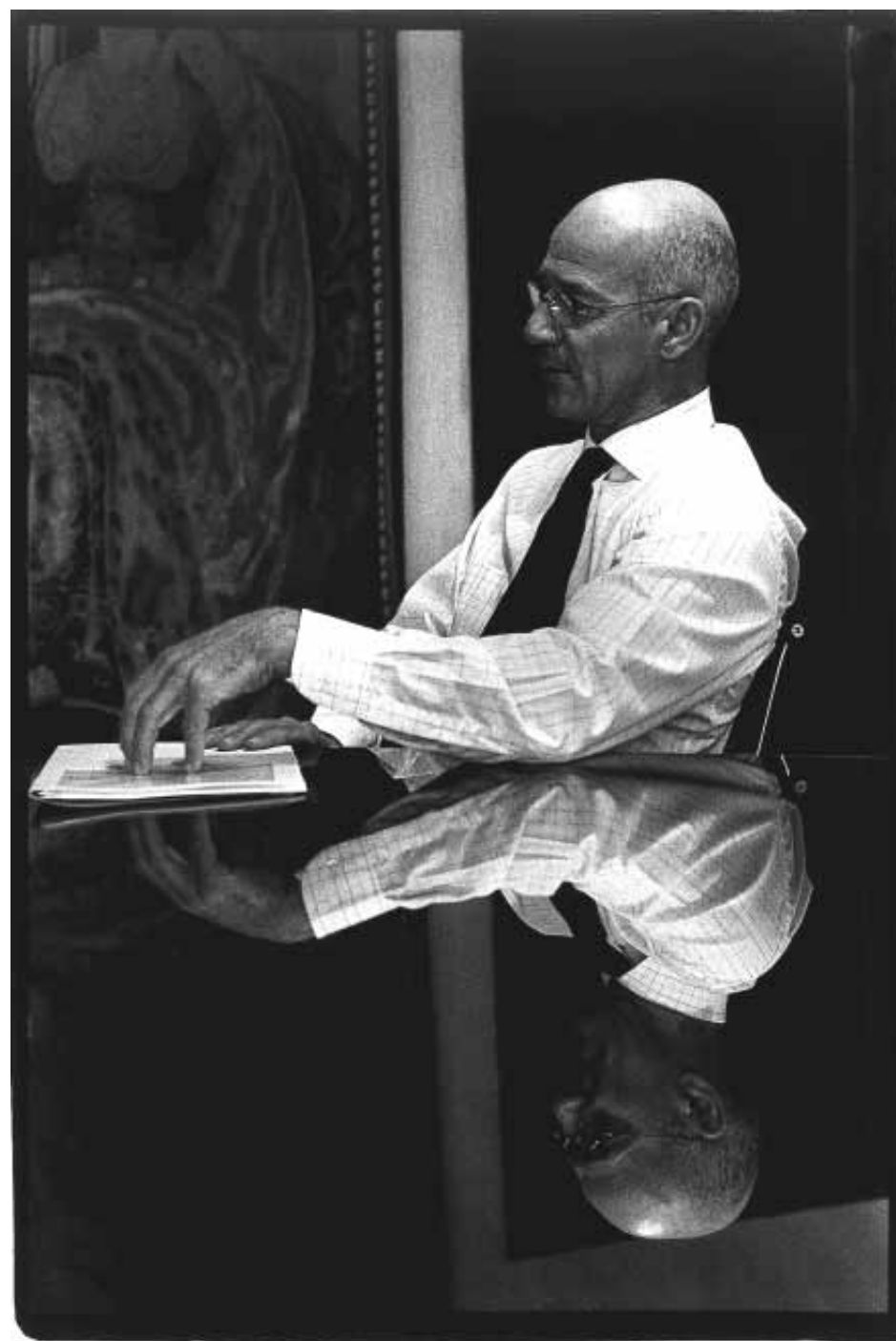
Van Camp: «In feite wel, maar aan de andere kant gaan we weer de tipisch Belgische toer op. Ik vind het een schitterend idee, maar ik vraag me af waarom men er zo expliciet bij vermeldt dat het maar voor vier jaar is en dat binnen die vier jaar criteria vastgelegd worden. Ik denk dat men gaat blijven vechten voor studenten, gaat blijven proberen om nieuwe opleidingen in Antwerpen en aan het LUC op te starten om zo meer studenten te krijgen en daar-

door een volwaardige universiteit te worden. De discussie blijft echter moeilijk.»

Veto: *Wanneer is een universiteit volwaardig?*

Van Camp: «Dat is het debat dat ik intern wil voeren, in de vorm van een debat over de optimalisering. Neem nu kommunikatiewetenschappen: wij

waren de eerste om deze opleiding in te voeren. Deze richting heeft — zeker wat de eerste cyclus betreft — een gemeenschappelijke stam. In plaats van een streven naar een gemeenschappelijke stam in de humane wetenschappen, heeft men alles opgesplitst. Naar mijn mening ben je als universiteit net zo volwaardig met vier of vijf basisrichtingen in de eerste cyclus. Daarna worden toch ver-



(foto Ellen Claes)

“Studenten hebben de neiging om goed voorbereid naar de vergaderingen te komen”

schillende zwaartepunten geformuleerd. De student kan dan de zwaartepunten kiezen die met zijn interesses overeenstemmen. En een universiteit moet er voor zorgen dat ze voldoende zwaartepunten heeft. Je kan echter niet alles op een even kwalitatief hoogstaand nivo aanbieden. Zwaartepunten zijn immers gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Het is dus niet een optelsom van de opleidingen die een universiteit volwaardig maakt. Volwaardigheid creëer je door zowel in de humane als in de eksakte wetenschappen de eerste cyclus aan te bieden. Natuurkunde kan je als volwaardige universiteit moeilijk niet aanbieden, ook al heb je weinig studenten, je hebt het nodig als basis voor zoveel. Dat geldt ook voor rechten en economie.»

Veto: *Hoe vult u de democratisering van het onderwijs in?*

Van Camp: «Democratisering zou moeten betekenen dat studenten die de nodige capaciteiten hebben worden opgepikt. Dat is iets dat begint bij het secundair onderwijs: het kwaliteitsnivo van die opleiding speelt een grote rol. Daar moet men trachten iedereen de mogelijkheid te bieden tot verder studeren. Zo is voor kansarme jongeren of allochtone jongeren in grotere steden de kans om een universitaire opleiding te volgen al snel verken. Leraren hebben mijns inziens de morele plicht om leerlingen die het verder studeren in

zich hebben op elke wijze te steunen zodat ze toch die kans kunnen benutten.»

Veto: *Wordt de term democratisering soms niet misbruikt om bepaalde dingen door te voeren, zonder enige vorm van inspraak vanuit de basis?*

Van Camp: «Ik denk nu konkreet aan het semestrialiseren van onze opleidingen hier aan de VUB. Enkele jaren terug werd vanuit de faculteit Toegepaste Wetenschappen de vraag gesteld om naar een semestereksamenstelsel te evolueren. Er is toen een volledig plan uitgewerkt en ook voorgelegd. Het voorstel is toen echter afgeketst door onze democratische beheersorganen. Daarbij moet je weten dat in die organen ietsje minder dan de helft gevormd wordt door assistenten en studenten. Sommige proffen vonden het niet aangewezen dat voor hun specifieke faculteiten de structuur van het academiejaar zou veranderen. De studenten hadden toen ongeveer dezelfde argumenten als de studenten van de KU Leuven nu. Zoveel verschillen jullie dus niet! Maar punt is dat we zeker naar hen luisteren als ze valabele en rationele argumenten aanbrengen. Ergens heeft dat ook een zwakte: van sommige zaken die op de Raad van Bestuur — ons hoogste beslissingsorgaan — behandeld worden, weten ze niet precies hoe de vork in de steel zit. Dan gaan ze soms wel eens emotioneel reageren, waardoor beslissingen niet altijd even makkelijk genomen worden. Dat is dan wel een nadeel. Als het over onderwijsmateries gaat is het echter een voordeel: studenten hebben de neiging om goed voorbereid naar de vergaderingen te komen. Uiteindelijk is het als volgt geregeld: de periode waarin men eerste zit kan afleggen begint in januari. Voor faculteiten die modules hebben die afgewerkt zijn, kan er examen afgenomen worden. Maar hoeveel en welke, dat verschilt van faculteit tot faculteit en van jaar tot jaar.»

Marie-Anne Dedeurwaerdere
Filip De Meyst

(foto Ellen Claes)



Verruim je horizon

Op 17 oktober organiseerde de Dienst Studieadvies een informatiesessie over de mogelijkheden om na het behalen van je licentiediploma in het buitenland verder te studeren. Voor wie er die avond niet bij was, bieden we een beknopt overzicht van het wat, waarom en hoe van een voortgezette opleiding in het buitenland.

In onze huidige kennismaatschappij kan je er niet meer omheen: een licentiediploma zet je op de goede weg, maar vormt geenszins een eindpunt. Steeds meer studenten opteren er dan ook voor om ook na het behalen van hun diploma hun kennisveld verder te verruimen of te verdiepen. Het ruime aanbod voortgezette opleidingen aan de Vlaamse universiteiten en hogescholen biedt hiertoe vele mogelijkheden.

onderzoek eerder bij een buitenlandse instelling terecht kan. In het kader van een toenemende internationalisering van het onderwijs zetten steeds meer studenten de stap over de landsgrenzen om verder te studeren. Om deze mogelijkheid niet slechts te laten benutten door kapitaalkrachtige studenten bestaat er ook een sterk gedifferentieerd aanbod aan studiebeurzen voor het buitenland.

Natuurlijk zijn niet alleen wetenschappelijke argumenten doorslaggevend. Studenten in het buitenland verruimt je horizon. Je krijgt de mogelijkheid om je talenkennis te optimaliseren. Je leert in een vreemd land op eigen benen te staan. Je treedt in contact met mensen uit andere tradities en kulturen. Kortom: je wordt er ook als mens rijker door. Een studie in het buitenland kan erg zinvol zijn in het kader van je opleiding, maar wellicht nog meer voor je vorming.



(foto archief)

Misschien heb je tijdens je basisopleiding echter welbepaalde interesses ontwikkeld waaraan de voortgezette opleidingen aan de Vlaamse instellingen niet onmiddellijk tegemoet komen. Of misschien zijn er wel historische, taalkundige, maatschappelijke of andere redenen die maken dat je voor die specifieke opleiding of dat specifiek

Wie wel wat voelt voor een buitenlands studie-avontuur na zijn basisopleiding heeft verschillende mogelijkheden. Zo zijn er de bekende Erasmus/Socrates-uitwisselingen bij bepaalde voortgezette opleidingen. Wie hiervoor opteert, schrijft zich in voor een opleiding aan een Vlaamse instelling en volgt een aantal opleidingsonderde-

len aan een andere Europese instelling, waarmee de eigen instelling een uitwisselingsakkoord heeft. Je krijgt voor je verblijf in het buitenland al dan niet een beurs, waarvan de grootte afhankelijk is van je financiële gezinsituatie.

Daarnaast kan je ook kiezen voor een volledige opleiding of een onderzoeksproject aan een buitenlandse instelling. Afhankelijk van je interesses en preferenties bestaan er ook hiervoor studiebeurzen op maat. Het is de bedoeling dat je zelf instaat voor zowel de keuze van de instelling en de opleiding als voor het aanvragen van de beurs. Tegenover de grotere administratieve inspanning die dit vergt, staat een ruimere keuzemogelijkheid. Het is ook zo dat de buitenlandse instelling je diploma of getuigschrift toekent. De procedure hierbij houdt in dat je zelf een aantal instellingen selekteert die je voorkeur wegdragen. In functie daarvan ga je vervolgens op zoek naar een mogelijke financiering van je project. Deze twee sporen moet je gedurende heel de procedure parallel blijven volgen: dat je aanvaard wordt door een buitenlandse instelling, wil niet zeggen dat je ipso facto ook aanspraak kan maken op een beurs en vice versa.

Voor de selectie van de buitenlandse opleiding win je best het advies in van specialisten terzake. De bekendste instellingen bieden niet noodzakelijk de opleidingen aan die het meest aan je verwachtingen beantwoorden en bovendien voeren zij meestal een zeer strikt toelatingsbeleid voor buitenlandse studenten. Anderzijds is het niet zo dat elke aangeboden opleiding kwalitatief even hoogstaand is. Indien je op zoek bent naar een meerwaarde voor je diploma moet je ook hiermee rekening houden. Vergeet niet dat je bovendien best meerdere instellingen selekteert want het is allerminst evident dat je de voor sommige instellingen vrij strikte toelatingsvoorwaarden en de konkurentiestrijd overleeft. Je kan je voor je keuze laten bijstaan door professoren van je fakulteit of departement die nauwe contacten onderhouden met buitenlandse instellingen of door de Dienst Studieadvies.

Vervolgens komt de zoektocht naar mogelijke financieringsbronnen. Afhankelijk van de geselecteerde instellingen ga je na wat op dit vlak de mogelijkheden zijn. Vooreerst zijn er de beurzen die toegekend worden door Belgische instellingen. De bekendste in deze categorie zijn wellicht de specialisatie- en onderzoeksbeurzen van de Vlaamse Gemeenschap. Maar er bestaan ook organisaties die beurzen uitreiken voor opleidingen in specifieke landen of steden, zoals de *BAEF-Commission* voor de Verenigde Staten, de *British Council* voor Groot-Brittannië, *D.A.A.D.* voor studies in Duitsland en het *Collegio dei Fiamminghi* voor Bologna. Ook de befaamde beurzen van de *Rotary Stichting* en de beurzen die sommige privee-instellingen toekennen, vallen onder deze categorie, naast de financiering op basis van bilaterale akkoorden die onze universiteit afsloot met welbepaalde buitenlandse instellingen. Verder zijn er ook verschillende internationale stichtingen die geld ter beschikking stellen voor studie of onderzoek aan een welbepaalde buitenlandse instelling of binnen een bepaald kennisdomein. Tenslotte kan je vaak ook rechtstreeks bij de universiteit van je keuze een aanvraag tot studiefinanciering indienen. Deze financiering neemt doorgaans de vorm aan van een *tuition waver* (vermindering op of vrijstelling van inschrijvingsgeld) of van een assistentenmandaat.

MOTIVATIE

Het moge duidelijk zijn dat je voor een buitenlands studie-avontuur niet over één nacht ijs kan gaan. Zowel voor de toelatingsaanvraag aan de buitenlandse instelling als voor de beursaanvraag gelden strikte deadlines. En voor het indienen van je aanvraag is heel wat opzoekingswerk vereist. Niet alleen moet je een doordachte en gemotiveerde keuze maken wat je studieproject betreft, ook is het van belang alle vereiste formulieren en documenten tijdig in je bezit te hebben. Je zal je diploma en diploma-supplementen moeten laten vertalen, je moet aanbevelingsbrieven laten schrijven, vaak verlangt men ook dat je je talenkennis bewijst door middel van een certificaat of test. Dit alles maakt dat je best zo snel mogelijk begint met de voorbereiding van je buitenlandse opleiding. Voor sommige beurzen is het zelfs aan te raden om reeds tijdens het voorlaatste jaar van je basisopleiding aan te vangen met de procedure. Voor wie echt gemotiveerd is, mag deze administratieve rompslomp echter geen hinderpaal vormen.

Pieter d'Hoine

Meer informatie vind je in de brochure 'Grensverleggend', gratis aan te vragen bij betty.degeeter@ond.vlaanderen.be. Natuurlijk kan je met je vragen ook steeds terecht bij de Dienst Studieadvies, Atrechtcollege, Naamsstraat 63, Leuven.

Grand Café La Royale het eet-, praat- en leescafé

tegenover het station in Leuven

dagmenu en à la carte, snacks, ijsjes en ... tapbieren en groentesappen, warm en sterk en ... elke dag diverse (inter)nationale dagbladen, tijdschriften en ...

elke dag open tot 1 uur 's nachts

Dossier voedselveiligheid

De gemiddelde Europeaan is zeer bezorgd over wat er op zijn of haar bord komt. Allerlei voedselschandalen - en crisissen wakkerden de angst verder aan. De Europese Unie probeert aan de wensen van de konsument tegemoet te komen door een zeer strikt, sterk controlegericht voedselbeleid te voeren. Veto nam de schoffel ter hand en spit enkele heikele zaakjes om. In dit nummer vindt u een mini-dossier over het gebruik van hormonen in de veeteelt. In de komende weken zal er achtereenvolgens aandacht worden besteed aan recente voedselcrisissen (dioksine en BSE), het gebruik van pesticiden en biologische teelt en tot slot de veiligheidsaspecten van genetisch gemanipuleerde voedingsmiddelen. Smakelijk!

DE HORMONENMAFFIA: PRIKKEN EN SLIKKEN

Snelle jongens en trage regeringen

The moord op veekeurder Karel Vanoppen in februari 1995 zorgde voor een explosie in de Belgische justitie. Zowel het Centraal Bureau voor Opsporingen, de Gerechtelijke Politie als het gerecht ijverden al jaren voor meer middelen en mankracht in de strijd tegen hormonen. Plots beseftte ook Binnenlandse Zaken dat de hormonenmafia geen fabel was. Wie is die hormonenmafia, waar liggen hun tentakels en vooral: kan België ze oprollen? Vragen die voor een deel vervat zitten in de afgelopen decennia. Een verhaal over snelle jongens en een nahinkend wetsapparaat.

Hormonen in dierlijk voedsel, het is een oud verhaal. Al in de jaren '50 kregen veehouders in de gaten dat je de opbrengst met zo'n 20 procent kon opvoeren door enkele groeibevorderaars toe te dienen. Populair in die jaren was het mannelijke hormoon testosteron of het anti-hoestmiddel clenbuterol. De Italianen begonnen als eersten schrik te krijgen. Zouden hun vrouwen geen snorren krijgen van het bewerkte vlees? In de jaren '70 zuchtte de voedingsektor onder een stijgende productiedruk en nijpende saneringen in de landbouwerspopulatie. Boeren dienden vanaf nu eerder hun machines te leren programmeren dan een koe te melken. Sneller, geijker, een hogere productie. Allemaal rozengeur en manenschijn dus? Neen. Voedseloverschotten, een bedreigde volksgezondheid, een toenemende kloof tussen konsument en producent, ook

gevolgen van de roep naar industrialisatie. En dan waren er nog de laatste ontwikkelingen in de gen- en biotechnologie die door sommigen als bijzonder attractief werden beschouwd.

De rol van de wetgevende overheid was in die pioniersjaren onbestaande. Pas in de jaren tachtig kwam de wetgever met een plan op de proppen. De nieuwe wetgeving vertoonde nog enorme lakunes, zowel voor België als Europa. Zo ontbrak er een degelijke Europese wetgeving over hormonen in de veeteelt. Vanaf 8 oktober 1982 stond een regelgeving rond het gebruik van produkten als DES (de stilbenen) en methylthiouracil (de waterophouder) op punt. Beide stonden al in 1981 op de zwarte lijst. Voor de andere hormonen paste iedere EG-lidstaat nog tot eind 1987 haar eigen reglementering toe. Het ontbrak de bestaande wetten aan slagkracht: de boetes en selstraffen waren peanuts voor de hormonenmafia. Met andere woorden: de hormonenmafia had vrij spel om met minimale risico's enorme opbrengsten te genereren.

FILET PUR

Langzaam begon het Belgische gerecht echter te ontwaken. Medio jaren '80 organiseerden enkele onderzoeksrechters gigantische razzia's waarbij ze verschillende netwerken opdoekten. De jacht op de hormonenmafia blijkt niet evident. Bij een gewoon misdrijf heb je een glashelder strafbaar feit, een slachtoffer en een duidelijk omliggende strafmaat. Bij een hormonenmisdrijf dien je harder naar bewijzen te

zoeken. Voorbeeld: een ingespoten koe gaat niet de volgende dag met een plaatje 'ingespoten' rondlopen. En wie is het slachtoffer van een hormonenmisdrijf? De volksgezondheid? Klap op de vuurpijl: tot 1995 was in België enkel het bezit van groeihormonen strafbaar, toedienen mocht in alle maten en geledingen, een mooi staaltje van *belgitude*. Alles veranderde na dat jaar: voor toedienen kon je tussen een maand en vijf jaar brommen. Zowel Binnenlandse Zaken, het Ministerie van Justitie als de publieke opinie openden met een schokgolf hun ogen door de moord op veekeurder Karel Vanoppen.

In de vroege jaren '90 komt de Europese Unie op het voorplan. De EU wil voortaan geen hormonen meer in Europa. Dit schept het beeld dat er minder behandeld vlees in de winkels te koop is. Alweer wasemt het plaatje niet alleen rozengeur en manenschijn uit. De EU hanteert het totaalverbod uit economisch-politieke motieven, eerder dan uit

bescherming van de volksgezondheid. Zo ziet de EU haar verbod als een mooie oplossing voor de vleesberg. De belastingbetaler hoestte voor het opslag- en invrieswerk in 1991 reeds 155 miljard op. Tony Groven, advocaat in Wellen, vindt deze interventie maatregelen in het landbouwbeleid ronduit ergerlijk. Hij argumenteert dat de vrije markt moet werken. Meer vlees, lagere prijs, konsument content. Ten tweede positioneert de EU zich met het totaalverbod tegenover de VS. De VS laat veilige hormonen toe en controleert de toediening ervan in de grote bedrijven. De EU van haar kant argumenteert dat een dergelijke controle hier onmogelijk is omwille van het grote aantal landbouwbedrijfjes.

In het justitiepaleis van Gent trekt bijstandmagistraat Johan Sabbe al jaren ten oorlog tegen de hormonenmafia. Sabbe: "Een aartsmoeilijke klus. Vooral de veekeurders, de experts die wij nodig hebben voor de bewijslast, hebben het niet onder de markt. Een veekeurder die iets vermoedt, pakweg een filet pur in stukken snijdt en niets vindt, moet de kosten van die filet zelf aan de landbouwer betalen. De gevolgen liggen voor de hand: keurders gaan nog alleen zwaarverdacht vlees controleren. En dat is nog het onschuldigste. Wist je dat de zestien vastbenoemde keurders van het Instituut voor Veterinaire Keuring (IVK) regelmatig bedreigingen krijgen? Heel het milieu kent uiteraard deze zestien personen, zij nemen het leeuwendeel van de keuringen voor hun rekening. Die bedreigingen gaan van "ik sla u op uw gezicht" tot doodsb bedreigingen. In die zin hebben de tweehonderd freelance-keurders het iets makkelijker."

SANITEL

"Wat de hormonenmafia zo winstgevend maakt? Kijk, een zeer makkelijk traceerbare hormonencocktail levert 15 000 tot 16 000 frank op. En dat gaat dan over dingen waar de misdaad risico's voor neemt. Elk beetje veekeurder haalt die er zo uit. Kun je nagaan wat dat betekent voor moeilijk op te sporen produkten. Voor een behandelde filet pur kunnen boeren al snel tweehonderd

frank meer per stuk vangen. Dankzij de hormonencocktail verdwijnen de reepjes vet tussen het vlees: het vlees wordt puurder en dus ook duurder."

De magistraat vervolgt "En dan heb je nog Sanitel." Sanitel? Sabbe: "Dat is een centrale informatiebank met alle oormerken van alle dieren, hun leeftijd, hun gewicht enzovoort. Tegenwoordig slaagt de mafia er al in die oormerken te vervangen. Het is zelfs makkelijk een dood dier met een gestolen oormerk terug in roelatie te brengen. Op die manier kunnen ze dieren naar andere landen smokkelen, plekken waar ze minder streng op hormonen controleren dan in België, Nederland bijvoorbeeld. De doeaniers zien natuurlijk documenten en oormerken die in orde zijn. Of Sanitel onkraakbaar is? Geen enkel computersysteem is 100 procent veilig."

In Nederland gonst het wel meer van de geruchten. Zo vermeldt het NRC-Handelsblad dat de Belgische strafmaat de hoogste van Europa is. "Wie in België de eerste keer veroordeeld wordt, krijgt maximaal vijf jaar sel en/of een boete van ongeveer 25 miljoen frank. Voor de tweede keer loopt het op tot tien jaar sel en 52

miljoen frank." Onze Noorderburen zelf houden er een heel liberale hormonenwetgeving op na. In Nederland is het toepassen van illegale groeibevorderaars slechts een overtreding van de geneesmiddelenwet, met als maximale straf zes maanden sel en/of 500 000 frank boete. Volgens het NRC-Handelsblad zijn "de maximaal toegestane concentraties groeibevorderaars in België drie keer lager dan de concentraties die de Europese Unie toestaat." Nog steeds volgens het NRC volgt Nederland de Europese regels en hanteert het aldus tolerantere normen dan België.

Johan Sabbe ziet het zo klaar als een klontje. "Waarom België wel zo heftig van leer trekt tegen de mafia? Alle onderzoeken wijzen in dezelfde richting: op dit ogenblik hebben we steeds sterkere vermoedens dat hormonen kankerverwekkend zijn. Voor één hormoon uit de jaren zeventig weten we dat overigens zwart op wit. En ja, ik weet het. De publieke opinie denkt soms dat het gerecht geen grote zaken durft aanpakken: dit jaar staan er echter enkele grote jongens op de rol. Maak je overigens geen illusies: de volledige hormonenkriminaliteit kunnen we nooit volledig oprollen. Daarom spreken we hier ook over mafia."

Advocaat Tony Groven stelt zich de vraag: "Als controle op legale hormonen al moeilijk ligt, hoe kan de overheid dan sluitend controleren op de illegale hormonen?" Hier stuiten we, volgens Groven, op een falend controlesysteem. Is er een alternatief? In een vrije markt komt meer vlees goedkoper op de markt. Groven: "Ik mik op een toelating van veilige hormonen die ervoor zorgt dat de zwarte markt ietwat beter te controleren valt. En niet te vergeten: een andere rol van de overheid, namelijk een etiketteringsrol. Indien er in de winkels een onderscheid gemaakt wordt tussen niet behandeld vlees, vlees behandeld met veilige hormonen en vlees behandeld met illegale hormonen, dan wordt de keuze bij de konsument gelegd."

Filip Hermans
Kristof D'Exelle
Leen Van Zele

(foto Jeroen Op de Beeck)





DE MONDIALE DIMENSIE VAN HET HORMONENVERBOD

Handelsbelangen of volksgezondheid?

Meer dan een decennium geleden besloot de Europese Unie het gebruik van bepaalde hormonen in de vleesproductie te verbieden. Het ging om een politieke beslissing die al snel een mondiale dimensie kreeg. De Verenigde Staten en Canada, die van de Unie geen 'hormonenvlees' mochten uitvoeren naar Europa, stapten naar de Wereldhandelsorganisatie en wonnen het pleit.

Tot de vroege jaren '80 is het gebruik van hormonen in de veeteelt binnen de Europese Unie (EU) niet geregeld en gelden de verschillende nationale wetgevingen. Hormonen worden algemeen gebruikt bij vele vormen van veekwekerij, het meest in de productie van runds- en varkensvlees. In 1980 raakt echter bekend dat kalveren regelmatig worden ingespoten met hormonen op plaatsen die later gebruikt worden voor consumptie. Dit leidt tot verhoogde concentraties van residuen in consumptievlees. In datzelfde jaar vindt men in Italiaanse potjes babyvoeding een grote hoeveelheid DES-hormoon terug, waarvan ondertussen onomstotelijk vaststaat dat het kankerverwekkend is. Groot publiek protest en meer dan een miljoen ton overtollig vlees dat in opslagplaatsen ligt te verrotten, motiveren de EU om een politieke aktie te ondernemen.

DIAMETRAAL

Het zal nog tot 1989 duren vooraleer er een algemeen verbod komt op het gebruik van bepaalde hormonen binnen de Europese Unie. Het gaat om de drie natuurlijke steroidhormonen oestradiol-17- β , progesteron en testosteron en de syntetische hormonen zeranol, trebonol en melengestrol. De invoering loopt niet van een leien dakje. Frankrijk en Groot-Brittannië komen diametraal tegenover elkaar te staan wanneer de Fransen zich grote voorstanders tonen van een algemeen hormonenverbod, terwijl de Britten ertegen zijn. Bovendien zijn de nationale wetgevingen nog van kracht tot 1 januari 1988, waardoor bepaalde landen na die datum nog 'legaal' vlees zullen verhandelen dat behandeld is met hormonale stoffen.

Zeer snel na de invoering van het verbod krijgt de kwestie een mondiale dimensie. Vlees dat behandeld werd met een van de zes verboden hormonen mag immers niet meer ingevoerd worden in de EU. Voeg hieraan toe dat de betreffende hormonen wel zijn toegestaan in de Verenigde Staten (VS) en Canada en het recept voor een handelsoorlog is klaar. Temeer omdat de EU zeer weinig wetenschappelijke argumenten kan

aanhalen om haar hormonenverbod te motiveren, interpreteren de VS en Canada het invoerverbod als een rechtstreekse aanval op de vrije handel. Vanaf januari 1989 voert de VS dan ook extra heffingen in op bepaalde producten uit de EU om de honderden miljoenen dollars schade te rekupereren.

DOLLAR

De zaak komt in een stroomversnelling terecht met de ondertekening van de Marrakech-akkoorden die de Wereldhandelsorganisatie (WHO) oprichten. In deze akkoorden zit een reglement voor de beslechting van handelsgeschillen. De VS en bondgenoot Canada dienen op basis van dit nieuwe reglement een klacht in tegen de EU. Op 30 juni 1996 volgt het verdikt: de EU heeft onvoldoende wetenschappelijke bewijzen kunnen leveren om aan te tonen dat het gebruik van de zes hormonen scha-

verbod en een strikt voedingsbeleid in het algemeen: recente voedselcrisisen als dioksine en BSE versterken dit alleen maar. Harde wetenschappelijke bewijzen tegen het gebruik van de zes hormonen blijven echter uit. Enerzijds zijn er onderzoeken die expliciet stellen dat het gebruik van de betreffende hormonen veilig is voor de konsument. Andere wetenschappers wijzen er dan weer op dat de onderzoeken naar de effecten van steroidhormonen nog steeds niet sluitend zijn, vooral omdat de bredere effecten, zoals de verstoring van het erfelijk materiaal en de kankerverwekkende effecten, onvoldoende onderzocht zijn. Ook de effecten van gekombineerd gebruik van hormonen zijn nog onvoldoende gekend. Een Europees onderzoek uit 1999, dat unaniem stelt dat de hormonen die in de VS worden gebruikt *kunnen* leiden tot een verstoorde werking van onder andere de schildklier, het immuunsysteem en het neurolo-

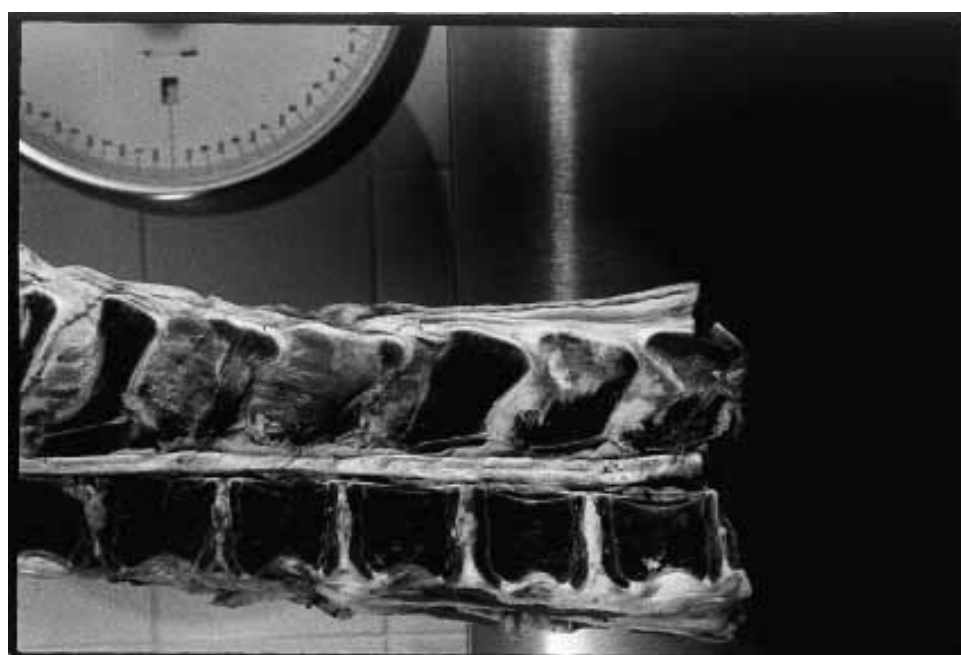
WHO stellen dan ook dat de EU het voorzorgsprincipe misbruikt om handelsbarrières op te werpen. De houding van de WHO zorgt voor veel onvrede binnen de EU. Verschillende instanties, het Europees Parlement voorop, beginnen de WHO te zien als een wereldscheidsrechter die handelsbelangen voor volksgezondheid stelt. In zekere zin is deze uitspraak waar. De WHO beschikt over uitgebreide reglementen voor het beslechten van handelsgeschillen, terwijl de akkoorden die verwijzen naar achterliggende motieven om de vrije handel te beperken — zoals bijvoorbeeld het beschermen van de volksgezondheid — vaak summier en niet sluitend zijn opgesteld. Echter, wanneer men het voorzorgsprincipe in deze akkoorden zou opnemen, zoals de EU vraagt, zijn misbruiken op protektionistische gronden niet uit sluiten.

Druk

Blijft de vraag: is het Europese hormonenverbod een protektionistische maatregel? Een eenduidig antwoord hierop is niet te geven. Het verbod is in eerste instantie niet ingevoerd uit protektionisme, maar is eerder een logisch gevolg geweest van een publieke vraag en het reële probleem van vleesoverschotten. Dit neemt echter niet weg dat de EU gaandeweg moeilijker en moeilijker onder de maatregel uit kan. In deze speelt niet alleen de publieke opinie, maar ook de kleinschaligheid van de Europese landbouw. De opheffing van het verbod zal leiden tot enorme schaalvergroting, met alle sociale en financiële gevolgen vandien. Bovendien is het twijfelachtig of de Europese vleesproductie konkurentieel zal kunnen blijven met de Amerikaanse of Canadese, die reeds jaren zeer grootschalig en produktie-intensief is.

Terwijl er voor de EU enorme belangen op het spel staan in de hormonenkwestie, is dit voor de VS en Canada niet zo duidelijk. Het gaat inderdaad om behoorlijke sommen geld, maar deze staan niet in verhouding tot het risico de relaties met een belangrijke handelspartner als Europa op te blazen. Er zijn sterke vermoedens dat de hormonenkwestie voor de VS en Canada slechts een testcase is voor een discussie die nog maar net begonnen is: genetisch gemanipuleerd voedsel. Ook hier hanteert Europa veel strengere normen dan de VS en Canada. Alleen zijn de handelsbelangen die hier op het spel staan ontelbare keren groter en stevenen de handelsblokken op een regelrechte handelsoorlog af. Europa kan maar best beginnen met het verzamelen van bewijzen.

Loes Geuens



(foto Jeroen Op de Beeck)

dijk is voor de konsument. Hiermee overtreedt de Unie internationale afspraken rond vrije handel. Een beroepsprocedure, ingesteld door de EU, haalt niets uit: de wetenschappelijke bewijskracht is en blijft onvoldoende. Met toestemming van de WHO heffen de VS vanaf 29 juli 1999 extra invoertaksen op Europese producten, ter waarde van 126 miljoen dollar. Frankrijk, Denemarken, Italië en Duitsland worden als grootste voorstanders van het hormonenverbod het hardst getroffen.

Europa blijft ondertussen volharden in zijn hormonenverbod. Het gaat hier om een politieke beslissing waarin de publieke opinie een grote rol speelt. Europeanen blijven fervente voorstanders van een hormonen-

gisch systeem en de ontwikkeling van kanker, maakt de verwarring compleet.

Omdat de wetenschappelijke bewijsvoering niet sluitend lijkt en onder druk van de publieke opinie opteert de EU ervoor om het zogenaamde 'voorzorgsprincipe' te hanteren. Dit principe rechtvaardigt het nemen van preventieve maatregelen op een moment dat op wetenschappelijk vlak niet onomstotelijk vaststaat dat het gebruik van bepaalde stoffen schadelijk is voor de menselijke gezondheid. Hoewel de EU het voorzorgsprincipe op ruime schaal toepast — en dan vooral op voedingsbeleid — wordt het principe meestal niet op gejuich onthaald bij de ontvangende partij van de toepassing. Industriële lobbygroepen, VS, Canada en

Geen misbruiken in Amerika en Canada?

In de Verenigde Staten (VS) en Canada mogen de zes steroidhormonen oestradiol-17- β , progesteron, testosteron, zeranol, trebonol en melengestrol gebruikt worden in de veeteelt. Terwijl de hormonenmafia de achillespees blijft van het Europese hormonenverbod, gaan de Amerikanen prat op de voordelen van gereguleerd hormonengebruik. Hormonengebruik is op die manier controleerbaar en alternatieve sirkwies bestaan niet. Of toch?

Uit een onderzoek van europarlementsleden Jaak Vandemeulebroucke en Bart Staes blijkt dat er in de VS wel degelijk sprake is van alternatieve hormonenkwesties. De laatste tien jaar werden meerdere trafieken van illegale producten opgespoord en opgevoerd. Zo voerde men het middel clenbuterol, een geneesmiddel dat spierversterkend werkt en dat in de VS verboden is, in uit Canada, Nederland, Duitsland, Spanje en Mexico. Sinds de jaren '80 werden hiervoor verschillende landbouwers en dierenartsen veroordeeld.

Ook het argument van de controleerbaarheid van hormonengebruik lijkt voor de VS en Canada niet op te gaan. In deze bracht een Europees comité op 3 mei 1999 een vernietigend rapport uit. In de VS kan iedereen de toegelaten hormonen verkrijgen zonder medisch voorschrift en toedienen zonder het toezicht van een veearts. Hoewel de wet stelt dat hormonen enkel mogen worden toegediend via een implantaat achter het oor acht het comité het zeer waarschijnlijk dat veetelers implantaten plaatsen of injecties geven in andere lichaamsdelen van het dier. Hierdoor bevat consumptievlees vaak onaanvaardbaar hoge hormonenconcentraties, aldus het comité. Ook meerdere behandelingen met hormonen zijn gangbare praktijk en niet goedgekeurde hormonale stoffen zijn beschikbaar op de zwarte markt.

Nog volgens het comité beschikken de VS en Canada niet over een degelijk inspectieapparaat. Controles van runderkarkassen op misplaatste implantaten vinden niet

plaats terwijl de Amerikaanse inspectiedienst in 1986 nog melding maakte van overvloedig misbruik op dit vlak. Residutesten op toegestane hormonen zijn reeds jaren stilgelegd en testprogramma's voor illegale en kankerverwekkende stoffen zoals het DES-hormoon zijn onbestaande. Hiermee lijken de argumenten van de VS en Canada, als zou een regulering van hormonengebruik de oplossing zijn voor wanpraktijken, in rook op te gaan. De Clinton-administratie noemt het rapport in 1999 overigens 'opzettelijk misleidend' en beschouwt het als een slinkse poging van de EU om onder de verplichtingen die de Wereldhandelsorganisatie haar heeft opgelegd uit te komen.

(lg)

HORMONENGEBRUIK: PROFESSOR EDDY DECUYPERE NUANCEERT

“Aan volksverlakterij doe ik niet mee”



Sommige media nemen maar al te graag een loopje met de waarheid als ze daardoor een hetze kunnen kreëren. Binnen het hormonendebat is dat niet anders. Professor Decuyper, vice-dekaan van de faculteit Landbouw en specialist ter zake, klaagt deze gang van zaken aan en ijvert voor een zuiver en genuanceerd hormonendebat.

“Ik wil gerust een aantal technische aspecten van groeihormonen toelichten. Maar dan sta ik er wel op dat de hele kwestie in de juiste kontekst wordt geplaatst. Ik weiger de media achterna te hollen door alles wat de naam ‘hormoon’ draagt per definitie als *slecht* te bestempelen.” Eddy Decuyper spreekt klare taal. “Hormonen en hormonen zijn twee. De hormonenwinkel kan en mag niet op een hoopje gegooid worden.”

BOVINE SOMATOTROPINE

Algemeen gesteld onderscheiden we drie grote groepen hormonen die binnen de veeteelt gebruikt worden: anabole steroïden, bèta-agonisten en eiwithormonen. Deze drie groepen zijn allesbehalve homogeen opgebouwd. Ze omvatten een bonte verzameling van producten die vaak heel erg verschillend zijn qua samenstelling. Decuyper maakt er dan ook een punt van om binnen het hormonendebat elk product vanuit zijn eigen logika en achtergrond te benaderen, zodat het hormonenprobleem met de nodige nuances belicht wordt. Vandaar dat hij zich bewust beperkt tot de discussie rond het groeihormoon bovine somatotropine oftewel BST.

Het BST-hormoon omvat een eiwit dat de melkproductie bij koeien opdrijft. In Europa is de toediening ervan verboden, in tegenstelling tot Amerika, waar het gebruik van BST volledig legaal is. Met het gekende Europese invoerverbod tot gevolg. “De discussie over het al dan niet legaliseren van BST moet in vier stappen gebeuren”, aldus Decuyper. “Eerst moet de veiligheid van het gebruik voor dier en konsument nagegaan worden. Dan moet gekeken worden naar een aantal maatschappelijke implicaties. Vervolgens moet toediening in overeenstemming gebracht worden met het gangbare selectiebeleid, en tenslotte moet de konsument zelf bevraagd worden naar wat hij wil, en waarom.”

KOETJE MOE

Met BST behandelde koeien leveren gezonde melk af, dat is wetenschappelijk bewezen. BST is als eiwit volledig afbreekbaar en daardoor blijven residuproblemen achterwege. De koe zelf kan echter *wel* nadeel ondervinden van een BST-behandeling. Doordat ze meer melk moet produceren wordt haar gestel zwaarder belast en verhoogt het risico op uierontstekingen. Decuyper: “Dat is inderdaad een probleem. Toch ligt de oplossing voor de hand: verhoogde belasting kan grotendeels opgevangen worden door een goede verzorging, iets wat zowieso een prioriteit zou moeten zijn.”

MMM...MELK

Meer melk per koe betekent een algemene stijging van de melkproductie. De consumptie van melk blijft echter nagenoeg stabiel, waardoor de kleine boeren sneller overkop dreigen te gaan. “Het is inderdaad zo dat BST-gebruik schaalvergroting in de hand werkt. Vraag is nu of dergelijke evoluties aangemoedigd dan wel afgeremd moeten worden. De Belgische Boerenbond is in

elk geval fel gekant tegen een doorgedreven schaalvergroting en blijft hardnekkig familiale landbouw bepleiten.”

PAPA STIER EN MAMA KOE

Traditioneel mag in een landbouwbedrijf enkel de stier met de beste (lees: meest melk producerende) nakomelingen de liefde bedrijven. Decuyper: “Het gaat om een systeem dat al jaren in werking is en zijn nut ruimschoots heeft bewezen. Vooral een stier als fokstier wordt gebruikt, worden diens nakomelingen op basis van hun melkproductie geëvalueerd. BST vormt dit onderzoek, aangezien het groeihormoon voor een kunstmatige toename



(foto Jeroen Op de Beeck)

van de melkproductie zorgt.” Met BST wordt het dus wel heel moeilijk om een stier objectief op zijn capaciteiten te beoordelen.

VOLKSVERLAKKERIJ

En wat vindt de konsument nu eigenlijk van dit hele hormonendebat? BST blijkt onschadelijk voor de gezondheid van de verbruiker en mits enige voorzorgen niet onverdraagbaar voor het vee. Schaal-

vergroting is een onomkeerbare evolutie, BST verbieden zou daar niets aan kunnen veranderen. En zouden er dan echt geen mogelijkheden zijn om het traditionele selectiebeleid met BST te verzoenen? Eddy Decuyper: “De drie bovenstaande hekpunten omvatten niet echt een sluitende argumentering tegen het BST-hormoon. Op de een of andere manier vallen argumenten kontra altijd met argumenten pro te weerleggen.”

“Er is echter nog één element dat speelt, namelijk de wens van de konsument. En ik ben van mening dat het *net die wens* is die in dit debat doorslaggevend moet zijn. Het probleem is dat de mening van de konsument vaak misvormd is doordat in de me-

van de juiste argumenten gebeuren. Met andere woorden, als de konsument vanuit zijn eigen maatschappijvisie beslist dat hij geen ‘onnatuurlijk’, geen ‘gemanipuleerd’ voedsel wil, dan kan ik daar alle begrip voor opbrengen. Met opgedrongen visies kan ik echter geen vrede nemen. Groeperingen als Gaia weten immers perfect hoe ze mensen moeten vangen: met foute informatie.”

EUROPA EN DE ZWARTE MARKT

De *hormonenhetze* heeft een aantal indringende gevolgen, vaak met mondiale implicaties. Doordat er een algemeen klimaat van ongenoegen rond hormonengebruik *tout court* wordt gekreeërd, halen wél gerechtvaardigde legalisering misschien niet langer de politieke agenda. Europa manoeuvreert zich in een onbeholpen positie waarbij ze verouderde standpunten krampachtig moet blijven verdedigen. En er is meer.

Decuyper: “Hormonengebruik blijft onbespreekbaar. Vooral als het om producten als BST gaat. Melk wordt immers nauwelijks uitgevoerd en heeft dus geen mondiale waarde. Wanneer het echter om de vaak zeer schadelijke anabole steroïden en bèta-agonisten gaat, die veel meer in de lijn van de gangbare handelstromen zitten, kan er plots wel gediscussieerd worden. Daar komt dan nog eens bij dat anabole steroïden en bèta-agonisten bij wijze van spreken in een achterkeukentje bereid kunnen worden, wat een aantal dubieuze groeperingen de kans geeft een zwarte markt op te starten. BST daarentegen kan enkel via complexe moleculair-biologische technieken aangemaakt worden. Vandaar dat het BST-hormoon nauwelijks illegaal gespoten wordt.”

“Ik wil hier helemaal geen betoog pro-BST afvaardigen. Ik wil gewoon dat een aantal pertinente onwaarheden uit de wereld geholpen worden en dat de hele discussie nu eindelijk eens *deftig* wordt gevoerd.”

Els Silvrants
Veerle Vanvoorden

Wat is een hormoon?

Adrenaline, insuline, testosteron. Komen herinneringen aan een bedenkelijke biologielees in een ver vervlogen verleden terug boven? Geen nood. Voor de leken onder ons: de nodige technische uitleg.

Volgens klassieke opvattingen is een hormoon een organische stof die afgescheiden wordt door gespecialiseerde sellen, en die in staat is belangrijke lichaamsreacties te activeren of af te remmen, zowel in het weefsel waar ze afgescheiden worden als in andere weefsels. Hormonen zijn dus de chemische boodschapper-moleculen van het lichaam. Er zijn twee grote groepen hormonen: *natuurlijke of lichaamseigen hormonen* en *syntetische hormonen*. De structuur van deze syntetische hormonen is vergelijkbaar met de structuur van de natuurlijke hormonen, waardoor ze ongeveer dezelfde reactie uitlokken.

Wanneer we de chemische opbouw van de meest voorkomende hormonen onder de loep nemen, kunnen we een onderscheid maken tussen vier grote groepen: eiwithormonen, steroïdhormonen, eicosanoiden en gewijzigde enkelvoudige aminozuren.

Eiwithormonen:

Zijn opgebouwd uit een aantal opeenvolgende aminozuren. Vrijwel alle hormonen werkzaam in het zenuw- en spijsverteringsstelsel zijn eiwithormonen. Ook somatotropine, het groeihormoon, valt onder de categorie der eiwithormonen. Voor elke diersoort bestaat er een specifieke lichaamseigen variant van dit groeihormoon. We spreken dan over bovine somatotropine (BST) voor runderen en pig somatotropine (PST) voor varkens. BST en PST worden op grote schaal geproduceerd door bacteriën die genetisch gemanipuleerd worden om het hormoon te kunnen aanmaken. Zowel BST als PST zijn verboden in Europa en toegelaten

in de VS. Alle eiwithormonen zijn omwille van hun opbouw volledig afbreekbaar waardoor residuproblematiek hier niet van toepassing is.

Steroïden:

Omvatten cholesterol als basismolekule. Voorbeelden van natuurlijke steroïden zijn de geslachtshormonen. Beroemd en berucht zijn de steroïdhormonen van syntetische aard. In de VS zijn 2 van de 5 syntetische steroïdhormonen legaal te verkrijgen. In Europa zijn ze alle vijf verboden. Anabole steroïden worden ook in de sportwereld gebruikt om prestaties en spieromvang op te drijven. In de veeteelt kunnen steroïdhormonen aanleiding geven tot residuproblemen, vooral wanneer ze ingespoten worden in dat deel van het dier dat later voor consumptie wordt gebruikt.

Eicosanoiden:

Zijn afgeleid van het arachidonzuur, een poly-onverzadigd vetzuur.

Gewijzigde enkelvoudige aminozuren:

Omvatten schildklierhormonen en bijniermerghormonen, waaronder adrenaline. Ook de bèta-agonisten vallen onder deze groep. Deze laatste hebben een stimulerend effect op bepaalde weefsels in het lichaam. Het gebruik van bèta-agonisten is in de veeteelt volledig verboden.

(es/vv)

Regen, kamelenvlees en schildpadden

Fer werd weer heel wat afgelopen afgelopen dinsdag. Nee, ik heb het niet over de ongelukkige eerstekanner die door de 's Meiersstraat liep en — terwijl aldaar de studentenvertegenwoordigers nog aan het nagenieten waren van de betoging — luid riep: "Leve de semester-eksamens, leve rektor Oosterlinck!". Om acht uur stipt ging immers, aan de looppiste van het sportkot, de achtentwintigste 24-urenloop van start.

Dinsdagavond, iets voor acht. Ik wandel rustig richting sportkot. Je merkt al dat er wat staat te gebeuren, maar echt druk is het nog niet. Ik krijg zelfs even de indruk dat er meer promotieteams en flyerverdelers rondlopen dan er toeschouwers zijn. Maar het is nog vroeg. Met een hoop kladpapier in de ene en een Red Bull in de andere hand bereik ik het podium. De vierentwintig ploegen worden aan de start gevraagd en even later zijn ze vertrokken om vierentwintig uren lang in ons miezerig Belgenweertje rond te lopen.

SMEKEN

Ik maak een toertje rond de piste, snuif de geur van gebakken ajuinen en hamburgers op en keur de verschillende standjes. De computer is ook dit jaar weer alomtegenwoordig. Bij Wina staan een hele hoop schermen op een rij, maar geen enkele monitor werkt. Moderne decoratie? Ook in de cyber-tent op de tennisterreinen wordt er nog hard gesleuteld aan het computernetwerk. Hier zal later op de avond naar hartelust gamed worden. Bij Industria worden er films geprojecteerd, het geluid moet je er zelf bijdenken. Dit is echter geen probleem voor uw reporter. Ik herinner me de snelkursus liplezen die enkele jaren geleden door de plaatselijke KVV werd gegeven. Al snel wordt echter duidelijk dat ik zo ongeveer de enige ben die deze discipline onder de knie heeft: als enige toeschouwer rol ik over de grond van het lachen bij het zien van de sketches uit *Buiten de zone*. Met een ietwat rode kop en licht bevuilde kleren besluit ik dan maar om alle starende mensen te laten voor wat ze zijn en troost te zoeken bij de Vetomedewerkers. Deze kom ik tegen bij het Politika-standje, waar men nu al — het is ongeveer tien over acht — om lopers smeekt. De hoofdredakteur (enige kan politieke) doet echter of haar neus bloedt. Het kan echter nog erger: door de luidsprekers schalt een stem die de lopers van het Pauscollege er attent op maakt dat de wedstrijd al tien minuten bezig is en dat het dus wel stilletjes aan tijd wordt dat ook zij mee beginnen lopen.

ZANGERES

Ondertussen begint het volk toe te stromen: het wordt gezellig rondom de piste. Zo rond half elf wordt de eerste tussenstand bekend gemaakt. Niet Apollon, wel Edustria loopt op de eerste plaats. Hoe lang houden ze dit nog vol?

Ik krijg het koud, heb nu wel genoeg mensen zien lopen en bedenk plots dat het oor/oog (schrappen wat niet past) ook wel wat wil. Naar goede gewoonte is er ook dit jaar aan de nodige randanimatie gedacht. In de ontbijttent, aan de stand van Kultuurraad (Kura) komt Kim Gevaert namelijk haar 'Oorge-

tuigen' verkondigen. Ze geeft wat commentaar bij haar favoriete plaatjes. *Soul* en *R 'n B* blijken de voornaamste ingrediënten in haar favoriete muzikale soepje te zijn. Zij die meer van het stevigere werk houden, komen een half uurtje later aan hun trekken. Op het podium speelt Decamerone ten dans. Met hun basis rock-bezetting, aangevuld met een erg virtuoze dwarsfluitist weten zij niet echt te verrassen, maar des te meer te behagen. Ik onthoud een geslaagde versie van 'Are friends electric' en vooral de tot de verbeelding sprekende looks van de zangeres. Zoals ik al zei: het oor/oog wil ook wel wat.

Het loopt nu tegen half twaalf en de sfeer zit er — ondanks het gure weer — goed in. Een poging om nogmaals het winkelwandelgedeelte rondom de piste af te leggen kost me al meer dan een kwartier. Onderweg kom ik een kerel tegen die erg opvalt in wat de laatste nieuwe creatie van Walter van Beirendonck blijkt te zijn. Hij beweert 'amateur trendwatcher' te zijn en houdt de lopers nauwkeurig in de gaten. Bedoeling is om "de eerste GSM'ende (?) loper te signaleren". Ik wens hem veel succes, bedenk dat ook postzegels verzamelen voor sommige mensen een boeiende hobby is en wring me opnieuw tussen het volk. Op hetzelfde moment wordt bekend gemaakt dat Nathalie en Tim een *blind date* hebben gewonnen. Veel succes ermee folks en denk op tijd aan dat kleine 'kontroversiële' dingetje dat in je studentenpakket zat.

GOESTING

Bij Ekonomika zit de sfeer er goed in: de opzweepende aanmoedigingen van de ekonomen zouden zelfs een lichamelijk



(foto Bart De Keuster)

gehandicapte schildpad in minder dan twee minuten rond de piste laten lopen. Ook bij Politika valt er wat te beleven: niemand minder dan Jan Hautekiet is bij hen te gast. Er wordt gefluisterd dat hij per gelopen ronde een Limburger of West-Vlaming ter beschikking krijgt om deze dan verbaal de grond in te boren. Deze geruchten kon men mij echter niet officieel bevestigen.

Terug naar de Kura-tent dan maar, daar valt de hele avond wel wat te beleven. Enkele graffiti-artiesten tonen er hun kunst en kunde en een aantal entoesiastelingen danst entoesiast rond op de opzweepende dreunen van van een *drum 'n bass* deejay en een groepje gekke MC's. Zeer aanstekelijk!

De innerlijke mens wil echter ook wel wat. Honger, dorst, je kent dat wel. Aan eet- en drinkgelegenheden is er natuurlijk ook geen tekort. Voor de gewone mens is er de klassieke hamburger, de ietwat meer eksotische hongerigen kunnen dit jaar zelfs kamelenvlees eten. Ik daarentegen heb mijn laatste vijftig frank aan een Veto t-shirt gependend. Geen geld, geen eten! Geen eten, geen goesting! Dan maar terug naar mijn kot voor een lekkere hap en een gezonde nachtrust.

RUG

De volgende morgen, heel erg vroeg, hoor ik op de radio dat het een 'koude regenachtige dag' gaat worden. Dat belooft! 's Middags bereik ik opnieuw de loop-piste. Het is koud, het is regenachtig en dat is aan de mensen te zien. In een poging om de aanwezigen op te peppen draait de dienstdoende *deejay* Moby en The Prodigy.

Voor een korte evaluatie van de afgelopen zestien uren kom ik terecht bij Steven, koördinator, en Jeroen, vrijgestelde ofte freelance gatenvuller. Over de publieke opkomst wordt er getwijfeld: "Het lijkt wel alsof er minder volk is dan vorig jaar, maar dat kan ook liggen aan de infrastrukturele aanpassingen die we gedaan hebben", zegt Steven.

Jeroen voegt eraan toe dat "er tot nu toe evenveel

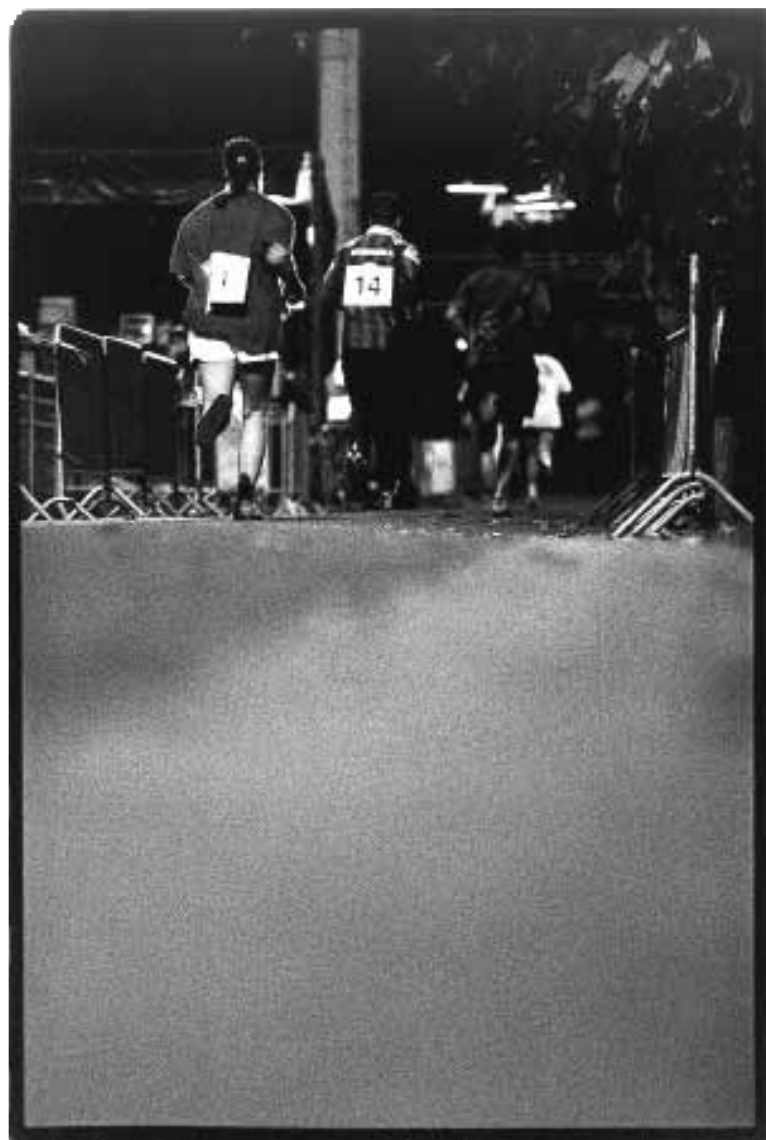
drank werd verkocht als vorig jaar" en dat dat kan wijzen op een even grote opkomst. Tevreden zijn ze alleszins over de Kura-tent. "Daar was de hele tijd wel ambiance," klinkt het. Ook over de veiligheid hebben ze niet te klagen: "Natuurlijk zijn er de traditionele verstuite enkels, maar ernstige ongelukken zijn er niet gebeurd. Behalve misschien dat ene meisje dat uit de Apollon-konstruktie is gevallen, maar zij is er met een grote blauwe plek op haar rug nog goed vanaf gekomen." Verder merken Jeroen en Steven nog op dat er heel wat kringen samen lopen "en dat ze dan nog lopers tekort komen." Ook de inkleding van de verschillende standjes viel volgens hen wat tegen. Op mijn weg naar buiten vang ik nog flarden van een gesprek op. Het kan aan m'n verbeelding liggen, maar ik meen iets te horen over "We moeten de sportieve druk verlagen. Misschien twee keer twaalf uren lopen. Elk semester een keer twaalf uur." Toch effe langs de oorarts passeren volgende week, besluit ik.

KABAAL

De uren verstrijken, het blijft regenen, studenten blijven rondjes lopen. Voor ik het goed en wel beseft is het tien voor acht. Het aftellen kan beginnen en in de gietende regen worden de laatste rondjes gelopen. Met veel kabaal komen de 24-uren ten einde: zowat de helft van de aanwezigen wandelt nog een rondje in wat een soort korte fakkeltocht lijkt. Onder luid gezang begeeft de massa zich naar de open plek voor het podium waar het wachten is op dekaan Pauwels, die de winnaar zal bekendmaken — voor zover dat nog nodig is natuurlijk. Pauwels komt echter niet opdagen, maar zonder gaat ook. Eerst worden de prijzen in de nevencategorieën verdeeld. Beste gerecht bleek het kamelenvlees te zijn. Waar het echter allemaal om draait, is de vraag welke ploeg het meeste rondjes heeft gelopen. Voor de zoveelste keer blijkt Apollon te sterk voor de rest. Met 891 rondjes winnen zij deze 24-urenloop. Edustria wordt tweede met 873 rondjes en voor de tweede keer eindigt VTK op de derde plaats. Zij liepen 849 rondjes op 24 uren tijd. De prijzen worden verdeeld, oude vetes worden opgerakeld en er wordt nog hard gejuicht voor de drie ploegen.

Daarna werd er gedemonstreerd wat men in Heverlee onder massakommunikatie verstaat. De ene groep roept luid: "Waar is VTK?", waarop een andere groep antwoordt: "Hier is VTK!" Ha, daar dus.

Filip De Meyst



(foto Bart De Keuster)

Uniek project in Vlaams-Brabant

Te tijd dat nieuwe media in de kunst synoniem waren voor alles wat fake is, is voorbij. Tegenwoordig kan iedereen met de nieuwe media zijn ding doen, van leek tot gevestigde waarde, van internetsurfer tot muzikant. Tijdens de week van 27 oktober tot 5 november vindt in de provincie Vlaams-Brabant een breed regionaal festival rond kunst en nieuwe media plaats.

Het unieke project, opgestart en gesteund door de provincie Vlaams-Brabant, heeft tot doel de jongeren meer vertrouwd te maken met de nieuwe media. Omdat de jeugd de toekomst is en de nieuwe media de communicatie- en expressiemiddelen van de toekomst zullen zijn, is het van het grootste belang dat de jeugd vertrouwd raakt met die nieuwe media. Door de nadruk op actieve participatie te leggen, hoopt de organisatie de

jongeren met de diverse media te leren omgaan. Vanzelfsprekend is het aanbod tijdens de week erg gevarieerd, zodat er voor elke jongere wel wat wils is.

In Leuven programmeert Kultuurraad (Kura), een geleding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie, verscheidene workshops. Zo kan je onder meer initiaties volgen in geluidsopnametechnieken, videoteknik en sampling. Sommige workshops

hebben een toonmoment op de slotdag van de week, zaterdag 4 november.

Uiteraard kan je ook voorstellingen bijwonen in Leuven. Het Ro-Theater brengt *De Wespenfabriek*, een productie waar je volgende week meer over zal lezen in Veto. Walter Verdin heeft een muzikaal project, *Miranda Project*, dat verder gaat op zijn dansvoorstelling *Storm* van tijdens de vorige Klapstuk-editie. Net zoals tijdens die voorstelling zullen de videobeelden gestuurd worden door mensen op het podium, ditmaal geen dansers, maar muzikanten.



mediaal festival met onder andere Mum. Deze IJslandse band koppelt elektronika aan het live spelen en zingen. Samen met die andere bekende IJslandse, Björk, trekken ze binnenkort de wereld rond.

Katelijne Beerten

Voor meer informatie over de initiatieven van Kura: 016/23.67.73. Voor de projecten en voorstellingen van het Stuc kan je meer informatie krijgen en tickets reserveren op 016/20.81.33 en op www.stuc.kuleuven.ac.be of ticket@stuc.kuleuven.ac.be. De tentoonstelling *Video-Take* loopt nog tot 25 november en is gratis toegankelijk. Voor meer informatie over de slotdag kan je terecht bij CC Leuven, tel. 016/22.21.13.

Uiteraard zijn hier slechts de Leuvense initiatieven toegelicht. Het volledige, gedetailleerde programma voor de hele provincie vind je op www.artefact.vl-brabant.be.



SALON

In de stadsbibliotheek 'Tweebronnen' kan je *Video-Take* bijwonen. Tijdens de openingsuren van de bibliotheek zijn er in dertig salons, verspreid over het hele gebouw, werken van internationale videokunstenaars te bezichtigen. De beelden, geselecteerd door een twaalfkoppige internationale jury, geven een voorstelling van de recente ontwikkelingen op het gebied van videokunst. Door de vele nationaliteiten van de deelnemende kunstenaars krijgen de bezoekers meteen een benadering van de videokunst vanuit verschillende achtergronden.

Zaterdag 4 november is er een heuse slotmanifestatie in de Leuvense schouwburg. Overdag zijn er nog enkele workshops gepland en 's avonds kan je naar een multi-

den. Hierdoor kunnen we meer aandacht besteden aan speciale dingen," aldus Stijn Noppe, een van de organisatoren van Yellow Fever.

OORDOPPEN

Yellow Fever mag dan uit de kluiten gewassen zijn, op winst maken mikt VTK niet. Stijn Noppe: "Het oorspronkelijke idee om een groot dansproject te organiseren ontstond bij een paar mensen die in het presidium van VTK zaten en die van grote techno- en clubfeesten hielden. Ze stelden vast dat je, als je naar dergelijke evenementen wilde gaan, diep in je portefeuille moest tasten en besloten dan maar om zelf 'een feestje' op poten te zetten. Het doel is een kwaliteitsvol dansevenement te organiseren aan een vrij lage prijs voor zoveel mogelijk mensen."

Zoals bij de meeste kringactiviteiten, draait de hele werking rond Yellow Fever op vrijwilligers uit de kring. In maart van dit jaar legde een kernploeg van zes à zeven mensen reeds de eerste contacten. Verder zijn er nog een vijftientig vaste medewerkers bij het project betrokken en op de avond zelf werken honderdvijftig burgies zich uit de naad om alles vlot te laten verlopen. Stijn Noppe: "Zelfs mensen die absoluut niet van het techno-genre houden, staan paraat. Om hen te sparen van al het muziekgeweld, delen we oordoppen uit." Wat een burgie al niet lijden mag.

Loes Geuens

Yellow Fever vindt plaats op dinsdag 31 oktober in de Brabantthal in Leuven. Er zijn gratis buslijnen via het station van Leuven en het Fochplein en via de Naamsepoort. Kaarten kosten in voorverkoop 350 frank, op de dag zelf betaal je 450 frank. De deuren gaan open om 21 uur. Meer info vind je op: <http://yellowfever.vtk.be> en bij VTK: 016/20.00.97.

VTK ORGANISEERT DERDE EDITIE VAN YELLOW FEVER

Lijdt u ook aan geelzucht?

Fen dozijn dee jay's uit binnen- en buitenland, lichtshows, speciale acts, cocktailbars, een omzet van drie en een half miljoen en naar schatting vijfduizend bezoekers in de Brabantthal. Dat is de opvatting van de Leuvense burgies over 'een feestje bouwen'. Yellow Fever anno 2000.

Yellow Fever wordt dit jaar voor de derde keer georganiseerd door VTK, de fakulteitskring van de burgerlijk ingenieurs. Voor het dansevenement worden de drie zalen van de Brabantthal gebruikt. Iedere zaal staat in het teken van een andere muziekstijl: Techno Fever, Club Fever en Drum 'n Bass Fever.

TENNIS

In de verschillende zalen zullen een aantal klinkende namen spelen. Op Techno Fever zal het publiek opgewarmd worden door Micah, een van de winnaars van de dee jay-contest die VTK op 10 oktober organiseerde. Daarna is het de beurt aan St-Dic, een van de vaste waarden in de Fuse. Twee uur later zal Marco Bailey, zowel producer als dee jay, het beste van zichzelf geven. Hij heeft zijn eigen platenlabel, Session Recordings, waarop platen van onder andere Rush, Jay Denham en Cristian Varela zullen worden uitgebracht. Als dee jay met internationale faam speelde hij reeds in clubs als Matrix (Berlijn), The Kitchen (Dublin), The Rex (Parijs) en Warehouse (New York). Een absolute topper speelt om twee uur: Takkyu Ishino, die als eerste Aziatische artiest voor meer dan een miljoen toeschouwers speelde op de Love Parade in Berlijn. Als solo-artiest werkte Takkyu aan het project LOOPA, waarin minimale underground

techno centraal staat. Als laatste speelt Jack de Marseille, een van de spillfiguren in de Franse techno-scene. Deze voormalig professioneel tennisser bouwt vanuit minimale geluiden een brede waaier van geluiden op die geïnspireerd zijn op Afrikaanse ritmes, maar die ook doen denken aan de reacties van het publiek bij een tenniswedstrijd.

In de Club Feverzaal wordt de opwarming verzorgd door de andere winnaar van de dee jay-contest: Mykl Darth. Later op de avond spelen achtereenvolgens Monday Midnite (bekend van The Zillion en Technotronic) en Cisco Kid, een Belgische dance act. Ruim na middernacht zal dee jay Wout, een vaste waarde in de Illusion, het podium bestijgen met trance-achtige muziek die een mengeling zal zijn van techno, tribal, new-wave en jaren '80. Laatste in de rij is Niels Van Gogh, een Duitser die furore maakte met zijn Progressive House sets in Pleasure Dome. Van Gogh heeft een voorliefde voor pulserende beats en hiëpnoserende baslijnen.

Plaats om uit te blazen van al het techno- en clubgeweld is er in de rustiger Drum 'n Bass-ruimte. Je kan er rustig zittend aan een tafeltje genieten van het optreden van Won Time en Special Forces.

Wie de afgelopen twee jaren een bezoek bracht aan Yellow Fever, weet dat de burgies er een erezaak van maken om het dansgebeuren te laten plaatsvinden in een ietwat 'speciaal' aangeklede omgeving. Zo speelden de dee jay's in het eerste jaar vanop een dubbeldekkbus en het tweede jaar vanop een vliegend podium. Ook dit jaar staat er iets speciaal te gebeuren, iets wat volgens de organisatoren "nog nooit vertoond is". Het lijkt wel of het opzet met het jaar grootser wordt. "Omdat het dit jaar reeds de derde keer is dat we Yellow Fever organiseren, is het veel gemakkelijker om sponsors te vin-

De Balkanblues volgens Balkanto Vero

U houdt wel van de films van Emir Kusturica? U betrappt zich soms op het stiekem spelen van luchtakkordeon? Goed nieuws: deze vrijdag speelt het Joegoslavisch-Servisch Balkanto Vero in CC Leuven. Veto ging hun binnenkort te verschijnen cd voor u beluisteren en kwam al Servisch sprekend, dronken van de Slivovitsj, terug.

'Jelena's Dance' is een fris stukje muziek op de geur van limoenen. Ergens waait een briesje. In een 5/8ste maat smeren de instrumenten zich los. 'Waiting' komt zo uit een soundtrack van Emir Kusturica gewaaid. De balkanblues ten voeten uit. Doe je ogen dicht en je ziet een orkestje een serenade brengen voor een Joegoslavische schone. Middenin het nummer soleert een trompet op een slappe koord waar het goed dansen is. 'Balkanto Vero': een schizofrene trompet verward zich met een bastuba. Strijkers en akkordeon strijden om de voorrang. De chaos van instrumenten die verstoptertje spelen. In 'Under The Sheets' weven suikerspinnen violen zich rond zeemzoete tuba's. Dit is vrijen onder de lakens met een lang voorspel. In 'Black Hat' ontvoert alweer een bassende trompet de melodie, gaat ermee aan de haal tot ze op het platteland, middenin de regen, enkele andere blazers tegenkomt. 'Olga's Story' vergist zich meermaals van werelddeel: een Cubaanse dans op een onregelmatige Balkanmaat walst doorheen satijnen lakens tot enkele sjarmante zatlappen een volksliedje in het nummer smokkelen. 'Margarita's dream' vormt het onbetwiste hoogtepunt in Balkanto Vero's oeuvre. Bijna klassiek, ruikend naar de Balkan, ruikend naar pijn en melancholie groeit het naar een versnelende wals met de elektriciteit van een zoetzure droom.

(fh)

Balkanto Vero: 3 november om 20 uur in de Schouwburg. Reserveren op 016/22 21 13.

“Vake, uw soort maken ze niet kapot, die hebben ze nodig voor de oorlog”

Ta een geslaagde samenwerking in de televisiereeks *Heterdaad* besloten de acteurs Kris Cuppens en Dirk Tuypens zich af te zonderen in het Dommelhof in Neerpelt. Net zoals veel mensen waren ze verbouwereerd over de gevolgen van de oorlog in (ex-)Joegoslavië. Hieruit groeide *Vaderland*, een voorstelling over de gevolgen van oorlog en een stuk dat door de jongste verkiezingsuitslagen een zeer aktueel karakter krijgt.

Vaderland vertelt het verhaal van twee broers, Hendrik en Hubert Dewit. Hun vader heulde tijdens de Tweede Wereldoorlog op een zeer bewuste manier met de Duitsers. Op de koffietafel van de begrafenis van hun oudere broer, Marcel, raken ze zat en halen ze samen herinneringen aan vroeger op. Allemaal herinneringen die getekend zijn door de oorlog, door het vertrek van hun vader naar Oost-Duitsland en zijn latere vlucht naar Latijns-Amerika. Na diens vlucht over de oceaan krijgen moeder en kinderen de te zware rekening gepresenteerd. Het

duurt dan ook niet lang of het gezin valt uit elkaar en de kinderen worden bij tantes en nonkels ondergebracht. Slechts eenmaal zien de broers hun vader terug, in Spanje, na de dood van de moeder.

Het verhaal dat het stuk brengt over de familie Dewit, is dat van vele families in Vlaanderen. Steeds gaat het over de ontgoocheling en het verdriet bij het vertrek van de vader en de hoop dat hij zal terugkeren. Het grote verhaal van de oorlog wordt verpakt in een kleiner verhaal van een ontvricht gezin dat de geschiedenis van een hele samenleving illustreert. Door de repressie worstelen de broers ongemeen lang met het verleden van hun vader. Zonder dat zij het wilden, is de grote oorlog ook hun oorlog geworden en illustreert hun verhaal een kollektief verhaal.

GRIMMIG

In een zestal scènes brengen Tuypens en Cuppens het verhaal van de vader die gaat vechten voor Duitsland. Het begint met het ophalen van herinneringen aan de koffietafel. Ze verbeelden ook het afscheid tussen de vader en de oudste zoon, Marcel, en het schrijven van brieven van de vader aan de zonen en vice versa. Vervolgens is

er de ontmoeting van Marcel met de vader in Spanje. De sirkel is rond wanneer ze na de koffietafel terug naar huis keren. De centrale vraag doorheen de voorstelling is de zoektocht naar de schuldige voor de feiten. Het antwoord op die vraag vullen de broers erg verschillend in. Vader en moeder bedoelden het beiden goed, maar waar is het dan misgelopen? Hierbij aansluitend een andere vraag die terugkeert in het stuk: wanneer houdt een vader/moeder op vader/moeder te zijn?

Beide acteurs, Dirk Tuypens en Kris Cuppens, spelen hun twee personages erg overtuigend en weten zonder problemen over te stappen van de ene rol in de andere. Met slechts één attribuut, een bril, is het duidelijk wanneer zij ofwel Rik en Bert spelen ofwel de vader en Marcel. De scènes waarin zij de zatte broers spelen, zijn zeer sober neergezet. Af en toe overdrijven ze hierin lichtjes, maar het wordt nooit een parodie.

In het zeer eenvoudige en vrij donkere decor van de koffietafel speelt het *Adagio* van Albinoni, een droevig stuk zoals er maar weinig geschreven zijn. Hierdoor voel je als toeschouwer meteen de ernstige, sombere en tegelijk erg grimmige sfeer van het stuk. De ernstige sfeer is hier en daar wat doorspekt met humoristische zinsneden over de oorlog.

HAAT

Hoewel de vader meer dan eens het beeld probeert op te hangen van de goede vader, van de man

die geen keuze had en wel naar Duitsland moest gaan, is het overduidelijk dat het in het stuk gaat om een rasechte collaborateur. Kortom, een man die nooit getwijfeld heeft aan de ‘grote meneer’ Hitler en meende dat hij door te gaan vechten in Oost-Duitsland zijn gezin en de wereld echt verder vooruit ging helpen: “Duitsland is kinderland, want meneer Hitler weet wat goed is voor de kinderen en voor iedereen”. Dit blijkt onder meer wanneer Marcel zijn vader gaat opzoeken. Op dat ogenblik is het standpunt van de vader nog steeds niet gewijzigd en heeft hij geen rancune over zijn verleden.

In eerste instantie is het een stuk dat handelt over oorlog, en niet over de collaboratie of de repressie. De acteurs zijn van mening dat oorlog niets oplost, maar dat het alles gewoon erger maakt. De haat die zich manifesteert in de oorlog zit ingebakken in de volgende generaties en zal er niet uitgaan. Hoewel de voorstelling meer dan een jaar oud is, blijft ze aktueel. De oorlog in Joegoslavië mag dan wel ‘opgelost’ zijn, Israël stevent af op een nieuwe oorlog en Vlaanderen kende opnieuw een zwarte zondag.

Katelijne Beerten

Vaderland speelt op donderdag 2 november om 20 uur in de Schouwburg, Bondgenotenlaan 21, 3000 Leuven. Info en reservatie: 016/22.21.13. Voor de voorstelling kan je nog een voorbespreking door Bjorn Rzoska bijwonen.



FABULEUS SPEELT TEN DANS

Alles heeft een ritme

Tomen est omen. Het jongerengezelschap Fabuleus betovert al jaren met een mix van dans, teater, poëzie, jeugdige gekte en euh creativiteit. Herinner u het bitterzoete ‘Ego Sublimo’ (1998) en ‘Baken’ (1999). ‘Mijn benen zijn al lang/maar de wereld staat op stelten’, de nieuwste voorstelling, gaat over jongeren en gebreken, jaren 80-kitsch, heimwee naar je tienertijd en azuurblauwe gedichten. Een aanrader.

Fabuleus vormt een gezelschap voor en door jongeren, zonder al teveel poespas, dure theorieën of hermetisch gewauwel waarbij u het spoor NMBS-gewijs bijster raakt. Vrij vertaald: Frauke Depreitere en Filip Bilsen studeren niet aan een dansschool, dichteres Greet Bilsen schrijft kristalheldere poëzie en ‘Mijn benen.’ kwam zonder choreograaf tot stand.

Frauke Depreitere: “Filip en ik kennen elkaar van dansworkshops in het Stuc en de voorstelling ‘Baken’. Afgelopen zomer dienden we samen iets in bij Humo’s gouden kans. Je weet wel: Jan Hoet die vijf miljoen gaf aan een interessant jongerenproject.” Filip Bilsen schiet in de lach. “We

wilden de wereld veranderen met de gedichten van mijn zus. Nu, we slaagden er in 100 000 frank van de Vlaamse Gemeenschap los te wrikken. In juli zijn Greet, Frauke en ik beginnen brainstormen. Hoe je daaraan begint? Met de gedichten van Greet in ons achterhoofd ideeën uitwerken.”

‘De leukerds, de knapperds de slimmerikken en de brandweermannen ‘s nachts verdringen ze elkaar voor een plekje in mijn huid. De drakendoders, de prinsessen en de tirannen Je kan mij zo mooi, zo moedig niet bedenken of ik vind mij ‘s nachts wel uit’ (Greet Bilsen -Ruilkind)

Frauke: “Die brainstormperiode was hilarisch. Zo zijn we elk met een gebrek op ons hoofd naar een pompstation geweest.” Een gebrek op je hoofd? Filip: “Ja, ik had

“Ik droeg een ontstopper op mijn hoofd, Frauke een koplamp. Die man wist niet meer waar hij het had”

een ontstopper op mijn hoofd, Frauke droeg een koplamp. Die pompbediende wist natuurlijk niet meer waar hij het had! Die dingen zitten wel niet meer in de voorstel-

ling. Er zijn nog wel grappige momenten in ‘Mijn benen zijn al lang’ maar we hebben alles trachten te doseren. Ernst, melancholie en humor wisselen elkaar af.” Frauke: “In één scène gaan we een gedicht dansen. Geen projecties van woorden, neen. Gewoon proberen de woorden van Greet uit te beelden.”

‘Zo is het: ik ben in dit lichaam verzeild geraakt Geen blauwdruk gaat vooraf aan dit bestaan’ (Greet Bilsen -Het begin)

Volgens de persmap gaat ‘Mijn benen’ over lichamelijke en psychische gebreken. Frauke en Filip vullen aan: “Er zit ook een flink stuk heimwee naar onze tienertijd in. Naast klassieke muziek en Lamb hoor je bijvoorbeeld ‘Domino’ van Clouseau en ‘Alles heeft een ritme’ van Frizlle Sizzle. Dat is de muziek die wij hoorden als tieners, de soundtrack van onze kindertijd.”



‘Herken mij in iemand Verwar mij met iemand. Zet thee. Praat. Haal herinneringen op aan mij. Brand je lippen. Laat het hierbij. (Greet Bilsen -Opdracht)

Dirk Terry, Pascale Platel en Randi De Vlieghe coachen de voorstelling. Toch dokterden Greet, Filip en Frauke zelf de choreografie uit. Wat primeert: techniek, vindingsrijkheid, originaliteit? Frauke: “Zo gek veel techniek heb ik niet in huis. Wat ook mooi is: als we nu een beweging maken komt die uit onszelf. Dat is het mooie aan ‘Mijn benen’. Het overgrote deel komt van de drie mensen die donderdag op het podium staan.”

Filip Hermans

‘Mijn benen zijn al lang/maar de wereld staat op stelten’ op 2 en 4 november in het Wagehuys, Brusselsestraat 63, Leuven. Reserveren op 016/22 78 55 of artforum@pandora.be.

De bloedbaan van een oorlog

Te Roovers zoeken, telkens opnieuw, door de bossen van het teater. Ze laten zich leiden door het materiaal dat ze in handen hebben en voeren er een waar gevecht mee. Oorlog is duidelijk een thema dat hen bezighoudt. Peter Verhelst verlichamelijkt deze oorlog in zijn schrijfstijl: een onbegrijpelijke, gapende wonde. Een gesprek met drie Roovers: Robby Cleiren, Sara De Bosschere en Sofie Sente.

Veto: *De associatie De Roovers/Die Räuber van Friedrich Schiller/Spielttrieb/Sturm und Drang. Kunnen jullie daarop verder gaan?*

Robby Cleiren: «Die Räuber is het eerste stuk dat we gespeeld hebben toen we pas afgestudeerd waren, in ko-productie met Maatschappij Discordia. Wij vonden De Roovers inderdaad een goede groepsnaam omwille van de impliciete verwijzing naar *Sturm und Drang*, een stuk waar jonge studenten zich in de Boheemse bossen terugtrekken om na te denken over een andere manier van leven en hoe een eigen "maatschappij" te beginnen. Vooral het feit dat ze noodgedwongen aan de rand van die gehele wereld moeten blijven, namelijk in de bossen, vonden we een mooie metafoor. Bovendien is *Die Räuber* een schoolvoorbeeld van het soort klassieke repertoireteksten waar we ons met De Roovers meestal op toeleggen.»

Sara De Bosschere: «Daarom is het ook met twee o's, in de oude spelling.»

GEVECHT

Veto: *Histoire d'A is uiteindelijk iets compleet anders geworden: jullie hebben met een heden-daags auteur gewerkt én zijn uitgegaan van een*

totaal andere tekst dan jullie gewoon zijn. Welke reperkussies had dit op de manier waarop jullie op de scène stonden?

Debosschere: «Onze manier van werken is in elk geval veranderd gebleven. We zijn er eigenlijk van uitgegaan dat ook *Histoire d'A* een repertoirestuk omvat. Ik denk dat dat uitgangspunt op zich niet onverdedigbaar is. Het gaat immers over een voorstelling die binnen een specifiek tijds kader tot stand is gekomen. We hebben dat tijds kader geanalyseerd en hebben geprobeerd om onderliggende structuren op te vissen. Maar we zijn dikwijls op een muur gestoten omdat de tekst waarmee we aan de slag moesten nu eenmaal niet zoals een klassieke repertoiretekst was opgebouwd.»

Sofie Sente: «Bij onze zoektocht zijn we telkens tot de konklusie moeten komen dat de overkoepelende gedachte de idee omvat dat er geen overkoepelende gedachte is. En dat is heel moeilijk om mee om te gaan. We zijn gewoon om altijd door te denken, net omdat we zoveel belang hechten aan wat de mensen onderhuids bezighoudt. En met deze tekst kan dat niet.»

Debosschere: «Het is het stuk zelf dat ons bindt. Als je met een klassiek stuk werkt, dan kan je het stuk vanop een afstand bekijken en de gelaagdheid ervan onderzoeken. Hier zijn de beelden en de manier van nu en van heel kortbij. Het gesampelde karakter van de teksten van Peter Verhelst,

het associatieve, de "stream of consciousness", dat is iets helemaal anders. We hebben bewust gekozen voor afstandelijkheid op de scene, om aan te tonen dat de beelden die we schetsen *toevallig* zijn en dus allesbehalve de absolute waarheid over oorlog belichamen. Als je over oorlog nadent zal je nooit een juist beeld vinden. Vandaar dat onze opvatting opgebouwd is uit fragmentarische woorden, flarden van scènes, herinneringen, situaties.»

Sente: «De bedoeling is dat het publiek met een aantal zintuiglijke ervaringen wordt opgezadeld en zo aan het denken wordt gezet. Het is echter niet niet evident om zoiets bij een publiek te bewerkstelligen. Ik kan me in elk geval in geen enkele vorm van "katarsistoneel" vinden, en met mij niemand van De Roovers. Het past gewoon niet in onze theaterfilosofie om doorleefde karakters op de planken te brengen. Vraag blijft: hoe de mensen op een *andere* manier aan het denken zetten? Het vinden van een antwoord daarop is eigenlijk een beetje ons gevecht geweest. Ofwel neem je een duidelijk standpunt in over het gegeven 'oorlog', ofwel doe je dat niet en kies je voor een fragmentarische benadering. Je gaat ervan uit dat je het er eigenlijk niet kunt over hebben.»

Veto: *Histoire d'A was kwa konsept nogal verschillend van de andere Rooversvoorstellingen, vooral in de manier waarop jullie op de scène stonden.*

Sente: «Het mag geen ekskuus zijn voor een minder geslaagde voorstelling, maar ik vind het op zich heel goed dat als we een voorstelling maken, we zonder pasklare oplossingen werken en ons niet laten vastpinnen op dat ene 'suksesrecept'. Na *Maria Stuart* kwam iemand me zeggen "Dat is nu eens typisch De Roovers!". Wel, daar word ik kwaad van! Natuurlijk zijn er dingen die altijd terugkomen omdat de samenstelling is wat ze is. Ik vind dat *Histoire d'A* wél een Rooversvoorstelling is omdat we het resultaat heel erg laten afhangen van het materiaal.»

Veto: *Jullie zijn duidelijk politiek geëngageerd en bezig met de aktualiteit. Hoe ligt de verhouding tussen persoonlijk en politiek engagement?*

Cleiren: «In de eerste plaats zijn we op zoek naar teksten die ons aanspreken. Dan blijkt dat wij vaak botsen op teksten waarin er iets wordt verteld over een maatschappij, maar er zit ook meestal een persoonlijk verhaal in. En daar situeert zich voor ons de ingang tot de tekst. *Maria Stuart* bijvoorbeeld kan je zien als een politiek stuk over macht maar ook als een verhaal tussen twee vrouwen die elkaar het bloed onder de nagels halen. Als mensen die politieke laag eruit halen — die er voor ons zeker in zit — dan vind ik fantastisch.»

WONDE

«Peter schrijft zoals een schilder schildert. Hij gebruikt zeer veel beelden, wat het ook heel moeilijk maakt om daar dan een beeld tegenover te stellen. Peter zegt dat de verleiding groot is om uitspraken te doen in de trant van: "dat zijn de goede en dat zijn de slechte". Hij wil met zijn tekst *alleen* de wonde laten zien. Ik kan mij voorstellen dat zijn taal op het eerste zicht moeilijk overkomt, maar als je op een andere manier iets over oorlog wil zeggen dan snap ik wel dat zijn soort taal uitkomst biedt. Op een bepaald moment moet je loslaten om te zoeken naar een verhaal. We willen altijd begrijpen maar wat valt er aan de oorlog te begrijpen? Die dingen bevatte-

lijk maken is ook een veiligheid zoeken. Wij willen noch voor het publiek, noch voor onszelf dat soort veiligheden inbouwen. Ik begrijp wel dat *Histoire d'A* veel van een publiek vergt. In een uur en 20 minuten krijg je een opeenvolging van fragmentarische schrikbeelden door de strot geramd. Maar worden we niet al genoeg met hapklare koek gekonfronteerd? Anderzijds vind ik het wel belangrijk dat je als toneelspeler communicatief blijft ten aanzien van het publiek. We *zoeken* wel naar openheid. Ik weet wel niet of we daar nu in gelukt zijn.»

«Ik heb eens een verhaal gehoord van een leerling aan de kunstakademie. Die leraar zei op het einde van het jaar: pak al uw tekeningen mee en maak een stapel van de tekeningen die je goed vindt, de tekeningen die je slecht vindt en de tekeningen waarvan je het niet weet of ze goed of slecht zijn. Nadat de leerling zijn stapeltjes gemaakt had nam de leraar zijn "goede" tekeningen en gooide die in de vuilbak, daarna nam hij ook het stapeltje "slechte" tekeningen en gooide ook die in de vuilbak. De tekeningen waarvan de leerling niet wist of ze nu goed of slecht waren daarentegen hield de leraar bij, want deze zouden de interessantste zijn. Wel, dat gevoel hebben wij ook.»

REL

Veto: *Jullie worden vaak op dezelfde lijn met Tj Stan geplaatst. Zij hebben dezelfde opleiding als jullie gehad en hebben zich tegen een aantal aspecten van de opleiding heel erg afgezet. Hoe zat dat bij jullie?*

Cleiren: «Wij zijn eigenlijk toch met zware turbulentie van school weggegaan. Dat is voor elk van ons vier misschien anders. Uiteindelijk is een jury van buitenaf een handtekening onder ons diplo-

ma komen zetten omdat de mensen van de school dat niet zagen zitten. Heel belangrijk voor de opleiding is Dora Van der Groen. Zij heeft de dingen enorm hard opengetrokken. We hebben het geluk gehad zeer verschillende mensen te leren kennen in de opleiding. Toen wij met Jan Joris Lamers aan *Hamlet* werkten was dat een rel in 't school. We gingen kollektief aan de deur gezet worden want het was gruwelijk slecht en we mochten niet meer spelen want het was een schande. Tja, dan heb je een konflikt met uw docenten. We hebben er ook wel veel aan te danken. Maar op het moment dat wij onze eigen stijl ontwikkeld hadden heeft het dan ook heel hard gebotst.»

want het was gruwelijk slecht en we mochten niet meer spelen want het was een schande. Tja, dan heb je een konflikt met uw docenten. We hebben er ook wel veel aan te danken. Maar op het moment dat wij onze eigen stijl ontwikkeld hadden heeft het dan ook heel hard gebotst.»

«Ik heb eens een verhaal gehoord van een leerling aan de kunstakademie. Die leraar zei op het einde van het jaar: pak al uw tekeningen mee en maak een stapel van de tekeningen die je goed vindt, de tekeningen die je slecht vindt en de tekeningen waarvan je het niet weet of ze goed of slecht zijn. Nadat de leerling zijn stapeltjes gemaakt had nam de leraar zijn "goede" tekeningen en gooide die in de vuilbak, daarna nam hij ook het stapeltje "slechte" tekeningen en gooide ook die in de vuilbak. De tekeningen waarvan de leerling niet wist of ze nu goed of slecht waren daarentegen hield de leraar bij, want deze zouden de interessantste zijn. Wel, dat gevoel hebben wij ook.»

Anne Dekerk

“De kogels verdwalen, op zoek naar een lichaam”



De Roovers



DOOD VERVELING VROUWEN

- BUKOWSKI VS BRUSSELMANS -

MET
HERMAN BRUSSELMANS
DEREK & VIS
TONY

Stadsschouwburg Leuven Dinsdag 7 november

Reservatie : loket schouwburg of tel. 016/22.21.13

Big Band zoekt blazers

«Life is starting a new hobby. Like playing the trombone»

Ga je met een swingend gevoel door het leven? Duik je wel eens een groezelige jazzbar binnen? En hangt er af en toe een trompet aan je lippen? Dan ben jij de persoon die we zoeken. De Interfak Big Band is op zoek naar entoesiaste trompettisten die op maandagavond de ziel uit hun lijf willen blazen. Klassiekers als Count Basie en Duke Ellington liggen op de pupiter naast vernieuwende fusion, funk en ander moois.

Kom gerust eens piepen: maandagavond van 19.30u tot 20.30u: dixieband (oude krakers in intieme kring), van 20.30u tot 22.30u: big band (de grote massa). Dit alles op het volgende adres: Minderbroederstraat 12 (door het hek en dan rechts om de hoek). Meer info: bart.preneel@esat.kuleuven.ac.be, www.esat.kuleuven.ac.be/~nackaert/IBB/. (bp)

JO MEUWISSEN

Alle verhuur Video-, klank- en lichtmateriaal Videoschermen tot 4 m **DISCOBAR** met of zonder D.J. **KARAOKE** (5000 BEF)

016/201.301

(advertentie)

Het gaat nog steeds niet goed met de Roma

Op dinsdag 31 oktober organiseert Los Buenos een thema-avond over de situatie van de Roma-zigeuners. Om 19 uur is er een benefiet-maal — "Roma-food is adventure" — ten voordele van Roma Federacia voor 200 frank. Dichter Herman J. Claeys brengt om 20 uur teksten over de onderdrukking van staatslozen. Dichteres Darina Bologhova zal vervolgens oorspronkelijke Roma-gedichten brengen — met vertaling. Een uurtje later geeft Wolf Bruggen de lezing 'Kinderen van de wind', over de situatie van de Roma in Europa. Het geheel wordt muzikaal omkaderd en vindt plaats in de ontmoetingsruimte van Los Buenos, Parkstraat 14 in Leuven.

(lg)



| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| S | N | U | I | F | T | A | B | A | K |
| L | O | | N | E | E | | O | D | E |
| O | O | G | | E | | H | E | E | R |
| D | R | U | K | | W | U | L | P | S |
| D | | L | I | B | E | L | | T | E |
| E | G | | O | O | G | S | T | | N |
| R | A | N | S | T | | T | I | N | T |
| V | L | E | K | | L | | K | O | U |
| O | O | R | | U | U | R | | N | I |
| S | P | O | R | T | W | A | G | E | N |



| | | | | | | | | | | |
|----|---|---|---|---|---|---|---|---|---|----|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| 1 | | | | | | | | | | |
| 2 | | | | | | | | | | |
| 3 | | | | | | | | | | |
| 4 | | | | | | | | | | |
| 5 | | | | | | | | | | |
| 6 | | | | | | | | | | |
| 7 | | | | | | | | | | |
| 8 | | | | | | | | | | |
| 9 | | | | | | | | | | |
| 10 | | | | | | | | | | |

Horizontaal — 1 Vendetta 2 Muzieknoot — Graan 3 Boom — Zwarte, kleverige stof — Familielid 4 Vervoermiddel — Onbeleefd 5 Geneesmiddel 6 Hachelijk 7 Vrijgevig — Beknopt, niet uitvoerig 8 Lengtemaat — Gebogen been — Houten vat 9 Franse schilder — Voedingsmiddel 10 Lesbische liefde.

Vertikaal — 1 Slaapplaats voor soldaten — Scheldestad 2 Dierlijk produkt — Sijfer 3 Waardevol dierlijk produkt — Muzieknoot 4 Maanstand — Voorzetsel — Zeehond 5 Leeg omhulsel — Begraafplaats van Mohammed 6 Misnoegdheid — Meubel 7 Bergplaats — Lijvig — Titaan 8 Meisjesnaam — Kwezelachtig 9 Amerikaans schrijver — Lof 10 Kistje van latwerk — Volksgroep.

Door Filip De Keukeleere



Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
Tel 016/22 44 38
Fax 016/22 01 03

Jaargang 27
Nummer 7
30 oktober 2000

Ver. uitg.: Loes Geuens
Hoofdredactie: Marie-Anne Dedeurwaerdere
Redaktiesekretaris: Loes Geuens

Doka: Ellen 'Cluedo' Claes, Bart 'Beauty Case' De Keuster, Jeroen 'Stratego Junior' Op de Beeck

Medewerkers: Katelijne 'Winkeltje' Beerten, Anne 'Duplo' Dekerk, Filip 'Domino' De Meyst, Filip 'Drumstel' De Keukeleere, Kristof 'Dokter Bibber' D'Exelle, Pieter 'Pokémon' d'Hoine, Filip 'Hoelahoep' Hermans, Els 'Playmobil Fort' Silvrants, Roeland 'Rummikub' Smets, Matthieu 'Piraten' Van Steenkiste, Veerle 'Technics Lego' Vanvoorden, Leen 'Vliegtuig' Van Zele

Lay-out en vormgeving: Annelies 'My little pony' Baudonck, Katelijne Beerten, Marie Anne 'Doolhof' Dedeurwaerdere, Pieter d'Hoine, Loes 'Galgje' Geuens, Chloé 'GI Joe' Heerman, Gudrun 'Lettersoep' Labiau, Peter 'Trivial Pursuit' Mangelschots, Kathleen 'Ramses II' Raskin, Els Silvrants, Nele 'Fabuland' Spaas, Steven 'Winnie The Pooh' Van den Eede, Pieter 'Plasticine' Van der Aa, Steven 'Toyboy' Van Dessel, Heidi 'Scotland Yard' Van Hout, Matthieu Van Steenkiste

Cartoon: Jan 'Dalton City' Op de Beeck

Dtp: Loes Geuens, Steven Van Dessel, Heidi Van Hout

Spelling: Loes Geuens, Heidi Van Hout

Eindredactie: Loes Geuens, Els Silvrants, Heidi Van Hout

Catering: Peter Mangelschots

Internet-Veto: <http://www.veto.student.kuleuven.ac.be>
e-mail: veto@veto.student.kuleuven.ac.be

Zetwerk en publiciteit: Alfaset Leuven (016/22.04.66)

Drukkerij: Kempenland (Herentals)
Oplage: 9000 eksemplaren

ISSN-nummer: 0773-5162

Abonnementen
Studenten: 250fr/6,20 €; niet-studenten: 350fr/8,68 €; buitenland: 700fr/17,35 €; steun vanaf 1000fr/24,79 €; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redactievergadering
iedere vrijdagnamiddag om 16.00 u



KRINGLOOPCENTRUM SPIT
MEUBELS, KLEDING, FIETSEN, HUISRAAD, ...
VOOR ELKE SMAAK, ELK INTERIEUR
ALLES WAT JE KOT NODIG HEEFT !!!

Vanaf voorjaar 2001 verhuist SPIT: Yzerenmoenstraat 10-12 3001 Heverlee

Huidig adres: DIESTSESTEENWEG 104 3010 Kessel-Lo
Openingsuren: Di-Vrij van 10.00 tot 18.00uur
Za van 10.00 tot 17.00uur (Ma gesloten)



√ Garage aan het Ladeuzeplein te huur voor 2000 frank per maand. Bellen naar Freek Van de Velde: 0486/52 59 19.
 √ Tijdens de betoging van donderdag 19 oktober werd in de Naamsestraat een klein, zwart digitaal uurwerk gevonden van het merk 'Spalding'. De eerlijke eigenaar van het horloge mag bellen naar 016/29 92 42 en vragen naar Elke.
 √ Straks Krira-kantus! En Kloe leidt hem! Pretlichtjes fonkelen in onze ogen! (Schattebol en Bol).
 √ 24-uur gelopen, maar de aktie was bij wijlen ver te zoeken.
 √ Behalve tussen 4 en 10 toen superbjörn aan 't draaien was!
 √ Sora is blijbaar tegen vrouwen.
 √ Of de vrouwen van Sora dan toch.
 √ Sora is alleen tegen bijna-blothe babes.
 √ Gedaan met kompromissen: boycot bijna-blothe borsten!
 √ Roeland mag op de Krira-kantus een Congolese ad fundum drinken op de multikulturele samenleving.
 √ Daar komen brokjes van.
 √ Voorlopige Kringraadkantusroddels: de ietwat gevulde ex-preses van Klio toegedronken en afgetakeld door de op sommige plaatsen ietwat gevulde ex-preses van LBK!
 √ Zoek een tweedehands 17" beeldscherm voor computer tegen een studentenprijs, gelieve mij hierover te mailen op MAARTEN.VANOLMEN@student.kuleuven.ac.be.
 √ Waar is superbjörn, lalalalala?
 √ B, niet alleen Freek kan beter drinken dan jij. VVV.
 √ VVV, bedankt voor het opvangen van enkele goedgemikte toedrinkpogingen der krira-vrijgestelden. Kloetjeboe.
 √ Kringraadbabes rule!

√ Kringraadbabes kunnen ook het best kussen.
 √ Vooral met elkaar.
 √ Al moeten we toegeven dat ook F. en B. van G. een gesmaakte demonstratie kussen hebben gegeven.
 √ W. daarentegen viel ondanks verwoede pogingen buiten de prijzen.
 √ Aan onze VTK-vriendjes: geslaagde speech. E, Kl en VVV.
 √ Komt de kerstman dan ook in juni? En hoe zit dat dan met tweede zit?
 √ Dirk krijgt dan toch plakdinges van Van Gerven.
 √ Tijl heeft de boze kerstballen gedraaid op de 24-urenloop. Boe!
 √ Kantus van de A.A. komt eraan.
 √ SKOG rules!
 √ Superieure Kring Oude Geschiedenis voor die van Klasseke.
 √ Wally's nieuwe onderbroeken hebben een flashy bruin design.
 √ Waarom schrijft men nooit over de leuke dingen van het leven?
 √ Atari Teenage Riot! In Leuven! Nu!
 √ Mike en Guido onderhandelen met Lala en Poo voor ernstige talkshow op VTM.
 √ De show zal geprogrammeerd worden tegen het Peulengaleis op Canvas.
 √ Tinky-Winky doet

proces aan wegens kontraktbreuk.
 √ Dit zoekertje werd u aangeboden via de Veto-website: www.veto.student.kuleuven.ac.be.
 √ Aan de Aziatische schoonheid met knalrode jas in het grote PC-lokaal op het tweede verdiep van de Dekenstraat, di. 24/10 om 16.00u: Ik zou graag weten wat je bezighoudt. Mailen kan op jan_peeters8@hotmail.com (wees gerust, dit is niet mijn echte naam).
 √ Past anders wel bij iemand die zo'n zoekertje instuurt.
 √ Veto, het enige, echte mannenblad.
 √ Hoofdredakteur gooit maat 46 naar lui redaktielid. Ongelukkig medewerker van 2

meter en 5 hinkelt schoen achterna.
 √ BM krijgt gratis GSM bij aanschaf nieuwe bril.
 √ Gratis GSM is daar niet van gediend.
 √ Waarom moeten wij die zoekertjes altijd zelf vol fantaseren?
 √ Heeft u dan echt zelf geen inspiratie?
 √ Aan de welbespraakte jongen van Krira: zou je wel kunnen presteren bij vrouwvernedere standjes - er gaan immers hardnekkige geruchten over je latente homoseksualiteit?
 √ Is dit een afrekening?
 √ Een waarschuwing voor penis-pitsblaren.
 √ Gelukkige verjaardag, Peter!



AGENDA & AD VALVAS

MAANDAG

14.00 u **FILM** 'Moonwalker': Amerikaanse muziekfilm uit 1998 van Jerry Kramer en Colin Chilvers met Michael Jackson, Sean Lennon en Joe Pesci, in Vander Kelenstraat 30, toeg. 25/50, org. Vlaams Filmmuseum en -Archief.
 19.45 u **HALLOWEENAVOND** 6of, de Leuvense holebi-jongerenvereniging organiseert een halloweenavond met een hapje, een drankje en griezelige wendingen., in Aan de ballon op het Hooverplein, toeg. gratis, org. 6of.
 20.00 u **FILM** Artef@ct/Grand Cru: 'Terminator 2: Judgement Day' van James Cameron, in Stuczaal, toeg. 175/150/125/100, org. Stuc.
 20.00 u **DISKUSSIE-AVOND** Diskussie-avond over de Amerikaanse Presidentsverkiezingen (kiesstelsel, kandidaten, thema's, programma's, ...), in Notre Dame (zaaltje boven), Grote Markt 11, toeg. gratis, org. Liberaal Vlaams Studentenverbond (LVSU).
 22.30 u **FILM** New Harvest: 'Boiling Point' van Takeshi Kitano, Japans, Nederlands ondertiteld, in Stuczaal, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.
 22.30 u **FILM** New Harvest: 'Boiling Point' van Takeshi Kitano: harde actiefilm met grappige ondertoon, Japans, Nederlands ondertiteld, in Stuczaal, toeg. 175/150/125/100, org. Stuc.

DINSDAG

20.00 u **FILM** New Harvest: 'Boiling Point' van Takeshi Kitano, Japans, Nederlands ondertiteld, in Stuczaal, toeg. 100/125/150/175, org. Stuc.
 20.00 u **FILM** Artef@ct/Grand Cru: 'Terminator 2: Judgement Day' van James Cameron, in Stuczaal, toeg. 175/150/125/100, org. Stuc.
 20.00 u **FILM** New Harvest: 'Boiling Point' van Takeshi Kitano: harde actiefilm met grappige

ondertoon, Japans, Nederlands ondertiteld, in Stuczaal, toeg. 175/150/125/100, org. Stuc.
 20.30 u **KONSERT** New London Chamber Choir & Vlaams Radiokoor & Ictus spelen klassieke meesterwerken uit de 20ste eeuw, in Schouwburg, toeg. 600/450/300, org. Festival van Vlaanderen.
 20.30 u **TEATER** Artef@ct: 'k Heb moete botse' door De Filmfabriek: doortrapt spel van mensen die elkaar letterlijk doodknuffelen om een aaneenreiging van leugens en voorwendsels te verhullen, tot alles op losse schroeven komt te staan..., in Vlamingenstraat 83, toeg. 350/300/250/200, org. Stuc.

WOENSDAG

20.30 u **TEATER** Artef@ct: 'k Heb moete botse' door De Filmfabriek: doortrapt spel van mensen die elkaar letterlijk doodknuffelen om een aaneenreiging van leugens en

Chemika

• 30/10 om 22.00 u: Kringavond, in Blokhut.

Ekonomika

• 30/10 om 22.00 u: House en Disco Night, in Dulci. • 30/10 om 22.00 u: Jeneveravond tweede kan HIR, in Dulci.

Musicologica

• 30/10 Film, in MSI 03.18.

NFK

• 30/10 Film: 'Full Metal Jacket', in VHI Gaston Eyskenszaal, toeg. gratis.

voorwendsels te verhullen, tot alles op losse schroeven komt te staan..., in Vlamingenstraat 83, toeg. 350/300/250/200, org. Stuc.
 20.30 u **MUZIEK** Artef@ct: 'Miranda Project' door Walter Verdin: konsert waarbij gebruik gemaakt wordt van een videosampler met beelden van stormen en andere natuurverschijnselen, in Stuczaal, toeg. 350/300/250/200, org. Stuc.

DONDERDAG

15.00 u **TEATER** 'Where's the Money' door Dansgroep De Meekers: Ergens in een grote stad, in een verlaten pakhuis, viert een groep 'nep-gangsters' een feest, in Auditorium Minnepoort, toeg. 250/200, org. CC Leuven.
 20.00 u **TEATER** 'Vaderland' door Kris Cuppens en Dirk Tuypens: Cuppens en Tuypens trachten zich een beeld te vormen van de Tweede Wereldoorlog en de traumatiserende

Politika

• 31/10 om 21.00 u: Disco-avond, in Politika Kaffee. • 01/11 om 21.00 u: Pintjes aan 25 frank, in Politika Kaffee.

Psychologische Kring

• 31/10 Licentiekantus, in Pavlov.

VRG

• 31/10 Night of the Proms, in Antwerpen.

VTK

• 31/10 Yellow Fever-fuif, in Brabantthal. • 01/11 Bomp-a-avond, in ElixIr.

gevolgen voor de betrokkenen, in Schouwburg, toeg. 450, org. CC Leuven.
 20.30 u **MUZIEK** Artef@ct: 'Scape Music Night features' door Pole & Burnt, in Stuczaal, toeg. 350/300/250/200, org. Stuc.
 22.00 u **DANS** Artef@ct: 'i/o solo' door Jeanluc Ducourt, in parking Stuc, toeg. gratis, org. Stuc.

VRIJDAG

20.00 u **KONSERT** Balkanto Vero: zeven muzikanten, geschaard rond akordeon-virtuoos Ivica Vucelja, spelen traditionele bruisende balkanmuziek omslingerend met de typische zigeuner- en balkanmelancholie, in Schouwburg, toeg. 500, org. CC Leuven.
 20.15 u **KONSERT** 'Bachprojekt 2000: Bach & Händel' door Collegium Musicum Köln, in Pieter De Somer Aula, Deberiotstraat 24, toeg. 600, org. Musica Antiqua Leuven.

ZATERDAG

u **BEURS** Bras Rommelmarkt, in Brabantthal, org. Daedalus Events.
 20.00 u **KONSERT** Masterclass brengen 'Stabat Mater', in Predikherenkerk, toeg. 300, org. CC Leuven.

ZONDAG

u **BEURS** Bras Rommelmarkt, in Brabantthal, org. Daedalus Events.
 10.00 u **BEURS** Poppen- en berenbeurs, in Brabantthal, org. Magenta Fluwijn.
 15.00 u **TEATER** 'Luna van de boom' door Pantalone: een muzikaal sprookje, in Wagehuys, Brusselsestraat 63, toeg. 350/280, org. CC Leuven.
 22.00 u **MUZIEK** Jazz op zondag, in Stucbar, toeg. gratis, org. Stuc.

“De underdog zijn, dat werkt eigenlijk wel”

Foeveel piano's ze met haar energieke speelstijl al heeft kapotgehamerd blijft een goedbewaard geheim. An Pierlé laat haar publiek immers op een onnavolgbare wijze alle hoeken van haar klavier zien. Ze hamert er op los, fluistert, om dan uiteindelijk in schreeuwen uit te barsten. Het meisje-op-de-bal uit de rockrally van 1996 trekt tegenwoordig volle zalen met een kaleidoskopische show.

“Oh, maar als er een fotograaf bij is doe ik wel eerst even lipstick op”, merkt An smalend op wanneer ze 's middags de foyer binnendrentelt. “Tja, ik ben een *meiske hé*.” An Pierlé heeft langzaam maar zeker een plaatsje in het Belgisch muzieklandschap veroverd en heeft ook een heel apart stemgeluid gevonden. “Goed, hé”, glundert ze, als ik vaststel dat de Tori Amos-vergelijkingen ondertussen zijn verdwenen. Ook het zelfvertrouwen is gegroeid: “Als ik gedumpt wordt, zijn er genoeg kleine platenlabels die wel tevreden zijn met iemand die zeventienduizend platen verkoopt.”

Veto: “Muziek is een spelletje”, verklaarde je ooit. Is dat na maanden van toeren nog steeds zo?

An Pierlé: «Heb ik dat ooit gezegd? Is 't echt? Op zich is muziek maken een spel, een soort raadsel dat je moet zien op te lossen. Vooraleer een vaag idee een echt nummer wordt, is het vaak uren puzzelen en geblijven en dikwijls uit bladzijden vol tekst de goeie zinnen halen. Dat kan een tijdje duren. Serius met muziek bezig zijn is geen sinekure.»

«Het toeren valt best mee. Nu is het wel even veel, maar ik zorg er wel voor dat

mogelijk nieuwe nummers te spelen. Uiteindelijk moet je telkens opnieuw het publiek voor je zien te winnen. Al moet ik zeggen dat dat in België al wat makkelijker gaat dan in Nederland, waar ik vaak voor een groep mensen sta die me totaal niet kennen. In Nederland probeer ik trouwens dezelfde techniek toe te passen als ik hier aan het begin van mijn carrière heb gedaan: veel optreden en zo een publiek veroveren. Dat gaat misschien heel traag, maar het werkt wel. De mensen krijgen het gevoel dat ze “iets” ontdekt hebben. Door middel van mond-aan-mondreklame wordt dan alles stilletjesaan in gang gezet.»

Veto: Het duurde wel even voor je cd uitkwam, hoewel je sinds de rockrally eigenlijk nooit uit de belangstelling was verdwenen.

Pierlé: «Ik heb het gevoel dat er in feite niemand echt op nieuw werk zit te wachten. Bepaalde mensen zouden wel graag een plaat van je horen maar meer dan vluchtige interesse is dat niet. Er komt ook zoveel uit. Als je de rockrally wint krijg je een schone cheque en vooral veel media-aandacht, maar daarmee alleen bouw je geen evenwichtige carrière uit. Ik denk dat je enkel met een goede plaat het verschil kunt maken. Denk maar aan Arid en Nova-

«Ja maar, ik nèem mijzelf serieus. Je moet niet de hele tijd ironisch doen over jezelf»

star. Die zijn ondertussen ook groot geworden. Bij mij is het misschien iets vlugger gegaan. De underdog zijn, dat werkt eigenlijk wel.»

Veto: Hoe zie je jezelf evolueren? Gaat de tweede cd andere richtingen uit?

Pierlé: «Het zal geen doorslagje zijn van de eerste cd maar ook geen radicale stijlbreuk. Mijn stijl zal wel doorlopen maar ze is toch al zwaar geëvolueerd, denk ik. Je zult ook niet enkel piano horen. Het zal wel heel sober zijn, daar streef ik naar.»

«Die nieuwe plaat is nog niet echt gepland: binnen dit en een jaar zou ze er ongeveer moeten zijn. Het dringt voor mij ook niet zo. De tweede plaat is een heel moeilijke om te maken. Dat zeggen ze toch? Ik wil gewoon dat hij goed is. Er is nog wel wat werk aan de winkel. Voor de eerste cd heb ik veel tijd doorgebracht met de vraag waar ik precies naar toe wou en wat ik ermee wou zeggen. Voor die nieuwe plaat wil ik dat ook uitgebreid kunnen doen.»

Veto: Een tijd geleden vertelde je in Humo dat je vroeger nogal flirtte met een lolita-imago. Cover je daarom live wel eens Britney Spears?

Pierlé: «Nu niet meer, zeker niet. Maar natuurlijk is er een zekere herkenning. In *Bernadetje*,

een voorstelling waar ik heb aan meegeewerkt, speelde ik zo'n personage. Het is mij dus zeker niet vreemd maar anderzijds wil ik er duidelijk op wijzen dat dat lolitagehalte maar een beperkt deel van mijn persoonlijkheid omvat.»

Veto: Je zou op je optredens niet uit zo'n aluminium bol willen stappen als Britney laatst in Flanders Expo?

Pierlé: «Echt? Je bent gaan kijken of wat?»

Veto: Het was helaas al uitverkocht toen ik eraan dacht.

Pierlé: «Awel, ik zou dat wel tof vinden, maar dan in een andere kontekst. In een kitscherige sfeer en met totaal andere muziek. Hoewel, dat ene nummer dat ik gecoverd heb, vind ik heel goed.»

Veto: In 'Bernadetje' werkte je samen met Arne Sierens en Alain Platel. Het is bekend dat zij door gebruik te maken van improvisaties veel uit hun acteurs willen halen. Gold dat ook voor jou?

Pierlé: «Goh, dat is eigenlijk allemaal binnen zijn kontekst te zien. Ik kwam net van school, van Studio Herman Teirlinck, waar men nogal — ahum — serieus met TEATER en toestanden bezig is. Je weet wel, met hoofdletters. En dan kwam ik daar bij Platel en Sierens binnen en bleek dat teater niet afzien, vooral niet afzien is. Het is gewoon zijn wat je bent. Op een bepaalde moment was er een improvisatiesessie en ik hing al dansend zo'n beetje de marina uit. Allemaal dingen vanop school, uit mijn jeugd en ze vonden dat heel tof. Voor mij was dat zo iets van: “ha, mag je dat doen?” In mijn ogen was dat gemakkelijk omdat dat gewoon plezant was om te doen. Ik denk dat gewoon jezelf zijn, of gewoon dingen doen die je graag doet teatraal heel interessant kunnen zijn. Zelfs de marina spelen.»

Veto: Voor de zomer was er in Frankrijk een internationale acteurskonventie waar het Vlaams model van Platel en Sierens als te volgen weg werd aangeprezen. Wat vind de actrice An Pierlé daarvan?

Pierlé: «Op dit moment interesseert teater mij eigenlijk niet echt meer. Ik volg het nog wel een beetje maar ik ga nooit meer kijken. Alleen wat er in Victoria gebeurt volg ik nog een beetje omdat ik daar hechte banden mee heb. Eigenlijk is dat gewoon een kwestie van smaak. Platel-Sierens is een konsept dat nu inderdaad nogal wat navolging krijgt: alles uit improvisaties, uit de acteurs halen waarna zij er dan een aantal grote lijnen in aanbrenge. Het is gewoon een heel aangename manier van werken want je kan dingen op een heel spontane manier laten zien. Er zijn echter ook mensen die gemakkelijker met tekst werken. Het is nieuw, succesvol en in die zin ook makkelijk om als na te volgen model naar voor geschoven te worden.»

RELATIVEREN

Veto: Bij de bespreking van je cd in Humo werd je verweten dat je jezelf nogal ernstig zou nemen.

Pierlé: «Ja maar, ik nèem mijzelf serieus. Je moet niet de hele tijd ironisch doen over jezelf: dat is een trend. Je moet staan achter wat je doet en het is soms heel moeilijk om niet mee te lopen in een trend. Ik vind trouwens dat ik mijzelf heel goed kan relativeren. Ik ga geen commentaar geven over de kritikus die die recensie geschreven heeft. Die man kent mij niet. Hij is waarschijnlijk nog nooit naar mij komen kijken. Plus: dat was een persoonlijke bespreking, er stond eigenlijk niets over de muziek in. Dat is pure zelfverheerlijking van die journalist. Nu heb ik toch veel gezegd. (lacht) Maar nu sponsoren ze mijn tour hé, den Humo.»

Veto: Vorige jaar was het de zomer van het remix-cd'tje van Zita Swoons 'Disco'. Dit jaar leek het een beetje alsof Warner het traukje wou herhalen met de remixes van 'Tower': een technoversie, een hiphopversie.

Pierlé: «Ja maar, die Starflamremix vind ik bijvoorbeeld heel goed gelukt. Ze hebben dat nummer in ere gehouden. Bij de Technotronicversie meer van hetzelfde. Ik heb er mij dus wel mee geamuseerd maar het blijft Warner natuurlijk. Het was ook een laatste kans om in het buitenland misschien toch iets op de radio te krijgen. Dat is ech-



(foto Jeroen Op de Beeck)

ter een heel dubbelzinnige situatie, en daar hebben we veel discussies over gehad. Als je met die totaal andere versies doorbreekt, heb je natuurlijk die naam, en de mensen die dat fantastisch vinden, zijn daarom geen fan van datgene waar je echt voor staat. Uiteindelijk hebben we er echter geen spijt van.»

Veto: Als kind verklaarde je al: “Ik wil toneel spelen en zingen en muziek maken en dansen en liefst tesamen”. Is optreden voor jou ook toneel spelen, of heeft het toch meer te maken met een herbeleven van bepaalde emoties? Met andere woorden: Freddy Mercury of Eddie Vedder?

Pierlé: «Allereerst is er de muziek. Je probeert een nummer zo goed mogelijk te spelen en de tekst zo goed mogelijk te brengen. De manier waarop ik vanavond een liedje speel weerspiegelt niet noodzakelijk hetzelfde gevoel als het gevoel waarmee ik dat liedje heb geschreven. Daarom vind ik het tof dat mijn teksten zo kriptisch zijn. Ik probeer wel altijd iets te zeggen met mijn nummer. Het resultaat is ook voor mij dikwijls verrassend.»

«Uiteindelijk is het gewoon spelen en door inspiratie op het moment zelf nieuwe dingen in je nummer kunnen zien. Ik merk ook dat als ik iets probeer te herhalen dat mij toch niet lukt. De omstandigheden en de manier waarop je je voelt zijn telkens anders. Beginnen van nul, niets van een nummer te verwachten en gewoon de tekst zo goed mogelijk proberen te brengen, werkt voor mij persoonlijk het best. Soms speel ik, ja, maar ik doe niet alsof. Je kunt dingen wat versterken door je manier van zingen en de klanken die je kiest. Een klank heeft natuurlijk een emotie in zich of draagt een bepaald iets over. Zo werkt het wel.»

Matthieu Van Steenkiste



(foto Jeroen Op de Beeck)

het geen sleur wordt. Ik probeer veel te experimenteren. Je moet het publiek wel een beetje geven waar het voor komt. 'Mud Stories' en 'Tower' zal ik altijd wel spelen, maar daar tussenin moet je het voor jezelf boeiend houden. Ik probeer altijd zo veel